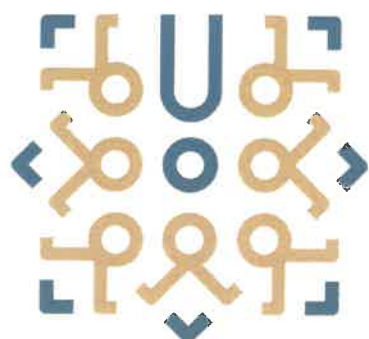

Sprawozdanie z działalności Związku Ukraińców w Polsce za 2022 rok

Spis treści

I. Wstęp	2
II. Działalność bieżąca Związku w 2022 roku	3
III. Działalność w zakresie kultury, dziedzictwa narodowego, edukacji i wychowania ...	3
1. Spotkania na Pograniczu	3
2. Projekt „Dziecięce Festiwale i Konkursy”	7
3. Projekt „JarmaRock FEST”	9
4. Projekt „Działalność Ośrodków Kultury Ukraińskiej”	9
5. Projekt „Chóry i zespoły”	18
6. Jubileusz 50-lecia Ukraińskiego Chóru Męskiego „Żurawli” oraz Zespołu Pieśni i Tańca „Osławiany”	22
7. Program Edukacji Dzieci i Młodzieży	24
8. Ogólnopolskie obchody 75. rocznicy akcji „Wisła”	25
IV. Działalność ZUwP w związku z agresją Rosji na Ukrainę	27
1. Działania oddziału przemyskiego ZUwP	27
2. Akcja „Razem Pomóżmy Ukrainie!” – oddział szczeciński ZUwP	28
3. Projekt „Pomoc Ukrainie” ZG ZUwP	28
4. Działania kół i oddziałów na rzecz pomocy Ukrainie	28
V. Działania interwencyjne	29
VII. Działalność wydawnicza	29
VIII. Projekt transgraniczny „Scena Galicyjska – nasza wspólna historia”	31

**Związek
Ukraińców
w Polsce**

I. WSTĘP

Niniejsze sprawozdanie prezentuje działalność Związku Ukraińców w Polsce w 2022 roku. Związek Ukraińców w Polsce z siedzibą 03-614 Warszawa, ul. Kościeliska 7, REGON 006219395 jest stowarzyszeniem mniejszości ukraińskiej w Rzeczypospolitej Polskiej, którego struktura obejmuje koła i oddziały nieposiadające odrębnej osobowości prawnej.

Naczelną misją Związku jest podtrzymywanie oraz rozwój tożsamości narodowej i kulturowej Ukraińców mieszkających w Polsce, opartej na wspólnocie historii, kultury, tradycji i języka, a także urzeczywistnienie i obrona praw obywatelskich ukraińskiej mniejszości narodowej, zagwarantowanych w Konstytucji i ustawach Rzeczypospolitej Polskiej oraz normach prawa międzynarodowego.

Zgodnie z § 8 Statutu cele Związku to:

- 1) działanie na rzecz sprawiedliwego i praworządnego rozwiązywania problemów ukraińskiej mniejszości narodowej oraz innych mniejszości narodowych, etnicznych i wyznaniowych w Polsce;
- 2) zachowanie tożsamości kulturowej i świadomości narodowej Ukraińców przez rozwój oraz pielęgnowanie języka i kultury ukraińskiej w Polsce (w tym jej form regionalnych: łemkowskiej, bojkowskiej, podlaskiej itp.), a także ochronę zabytków kultury materialnej i miejsc pamięci narodowej Ukraińców;
- 3) oddziaływanie na różne sfery życia społecznego i publicznego kraju dla stworzenia właściwych warunków życia i rozwoju mniejszości ukraińskiej;
- 4) reprezentowanie społeczności ukraińskiej oraz wyrażanie jej potrzeb i stanowiska wobec władz państwowych, samorządowych i instytucji publicznych;
- 5) zapewnienie społeczności ukraińskiej w Polsce bliskich więzi i kontaktów z Ukrainą oraz diasporą ukraińską w świecie;
- 6) działanie na rzecz pojednania polsko-ukraińskiego, wzajemnego szacunku między narodami ukraińskim i polskim oraz przezwyciężania uprzedzeń wynikających z zaszłości historycznych;
- 7) krzewienie wartości humanistycznych w życiu społecznym, idei poszanowania godności narodowej i osobistej jednostki oraz przeciwdziałanie wszelkim przejawom dyskryminacji na tle narodowościowym, kulturowym lub wyznaniowym;
- 8) uczestnictwo w życiu publicznym i organach przedstawicielskich.

Dla realizacji celów statutowych i misji Związek prowadził wiele działań o różnorodnym charakterze. Większość ogólnopolskich i regionalnych działań realizowana była w ramach projektów finansowanych ze środków publicznych, głównie ze środków Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Szereg działań lokalnych i regionalnych był możliwy do zrealizowania dzięki wsparciu finansowemu samorządów różnych szczebli oraz wsparciu osób indywidualnych.

Obok głównych działań projektowych realizowane były również działania doraźne, w tym dodatkowe przedsięwzięcia kulturalne, edukacyjne, rocznicowe oraz promujące kulturę ukraińską, adresowane zarówno do społeczności ukraińskiej, jak i ogółu obywateli RP, a także działania interwencyjne.

Poszczególne projekty i działania opisane są w sprawozdaniu według trzech głównych sfer działalności z wyodrębnieniem poszczególnych przedsięwzięć. Jeśli nie zaznaczono inaczej, poszczególne działania realizowane były przez lokalny oddział bądź koło Związku.

Realizując swe akcje Związek współpracował z partnerami z Polski i Ukrainy – administracją rządową, samorządową, innymi organizacjami pozarządowymi, instytucjami kultury, mediami.

Rosyjska pełnowymiarowa agresja na Ukrainę radykalnie zmieniła plany oraz zakres działań realizowanych przez ZUwP. Oprócz wyżej wymienionych celów i działań cała społeczność ukraiń-

skiej mniejszości narodowej, a zwłaszcza członkowie i liderzy ZUwP włączyli się w działania na rzecz pomocy walczącej Ukrainie oraz uchodźcom, którzy pojawili się w Polsce po 24 lutego 2023 roku. Działania te miały formę organizowania pomocy humanitarnej, którą wysyłało do Ukrainy, włączenia się w działania na rzecz pomocy uchodźcom wojennym z Ukrainy w punktach informacyjnych i punktach noclegowych, realizacji działań na rzecz wsparcia dla walczącej Ukrainy w formie demonstracji, pochodów, koncertów, aukcji, działalności wydawniczej oraz działań wyjaśniająco-informacyjnych. Walka Ukrainy z agresją rosyjską, tragedia tysięcy mieszkańców Ukrainy, kilka milionów uchodźców zmieniły dotychczasowe priorytety. Środowisko liderów ZUwP zaczęło bardzo intensywnie lobbować na rzecz trwałego i nienaruszalnego braterstwa polsko-ukraińskiego, które w obliczu imperialistycznych planów i zachowań putinowskiej Rosji staje się gwarantem bezpieczeństwa naszego regionu.

Ostateczny kształt poszczególnych przedsięwzięć – ale także zmiana w kalendarzu ich realizacji lub decyzje o ich odwołaniu – były wynikiem dostosowywania się Związku do nowych wyzwań i zadań, które pojawiły się w związku z wojną. Mimo tych trudności znaczna część planowanych przez ZUwP na rok 2022 zadań została zrealizowana.

II. DZIAŁALNOŚĆ BIEŻĄCA ZWIĄZKU W 2022 ROKU

Projekt dotyczył kosztów administracyjnych stowarzyszenia, takich jak wynagrodzenia, czynsze, koszty eksploatacyjne lokali, usługi telekomunikacyjne. Związek użytkuje budynki i lokale w następujących miejscowościach: Braniewo, Elbląg, Gdańsk, Giżycko, Gorzów Wielkopolski, Górowo Iławskie, Gromadka, Ińsko, Kołobrzeg, Kosza-lin, Kruklanki, Legnica, Lębork, Łódź, Miastko, Mokre, Olsztyn, Przemyśl, Sanok, Słupsk, Szczecin, Trzebiatów, Warszawa, Wrocław, Zielona Góra. W 2022 roku Związek zatrudniał cztery osoby na etatach, w tym trzy na stanowiskach współfinansowanych z dotacji MSWiA. Ponadto z dotacji MSWiA na podstawie umów cywilno-prawnych dofinansowano: obsługę finansową oraz księgową (realizowaną przez biuro rachunkowe).

III. DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE KULTURY, DZIEDZICTWA NARODOWEGO, EDUKACJI I WYCHOWANIA

Celem projektów był rozwój tożsamości kulturalnej i językowej Ukraińców w Polsce poprzez organizację różnorodnych prezentacji kulturalnych, promowanie aktywności artystycznej w regionach i miastach zamieszkiwanych przez zwarte grupy mniejszości, prezentację kultury ukraińskiej, a tym samym budowanie pozytywnego wizerunku mniejszości ukraińskiej. ZUwP wspierał amatorski ruch artystyczny – zespoły mniejszości ukraińskiej – umożliwiając występy na scenie, kontakt z publicznością oraz z innymi wykonawcami z Polski i Ukrainy. Celem zadania było również rozwijanie polsko-ukraińskiego dialogu kulturalnego w regionach zamieszkałych przez mniejszość ukraińską.

Efektem realizacji powyższych działań była prezentacja różnorodnych form kultury ukraińskiej wśród lokalnych społeczności (w tym środowisk młodzieży, dzieci, osób średniego pokolenia), budowa sieci kontaktów oraz kontynuacja współpracy przez środowiska mniejszości ukraińskiej z różnymi podmiotami życia kulturalnego, rozwijanie dialogu międzykulturowego wśród społeczności lokalnych.

1. Spotkania na Pograniczu

Agresja rosyjska na Ukrainę zmusiła ZUwP do zmiany planowanego w 2021 roku kalendarza działań. Struktury ZUwP oddziału przemyskiego w zasadzie cały swój potencjał skierowały na

wsparcie działań Rządu RP, Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie w zakresie przeciwdziałania skutkom wojny i kryzysu uchodźczego. Pierwotnie planowane wydarzenia w Przemyślu, Kalnikowie i Chotyńcu w czerwcu–lipcu zostały przeniesione na inny czas ze względu na duże zaangażowanie tych społeczności w pomoc humanitarną oraz wykorzystanie budynku Narodnego Domu w Przemyślu na punkt noclegowy i wsparcia dla uchodźców. Zmiana terminów poszczególnych wydarzeń niosła za sobą konieczność adaptacji ich programów. Np. realizacja wydarzenia w Przemyślu, pierwotnie planowanego na lato, w okresie listopadowym wykluczyła możliwość przeprowadzenia pikniku pod gołym niebem.

Na wydarzenia realizowane w ramach tego projektu zostały przygotowane plakaty informacyjne, które były widoczne w przestrzeni publicznej. Informowaliśmy o przedsięwzięciach na facebook.com i w miarę możliwości za pośrednictwem mediów lokalnych. Koncerty były prowadzone przez konferansjerów, którzy ściśle współpracowali z osobami przygotowującymi scenariusz i reżyserię wydarzeń – to bardzo porządkuje przebieg wydarzeń i podnosi ich jakość, pozwala również reagować na nieprzewidziane sytuacje. Artyści mieli zapewnione wyżywienie i nocleg.

Zadanie zrealizowano dzięki dużemu zaangażowaniu społeczności lokalnej i gdyby nie wsparcie wolontariuszy, realizacja zadania byłaby niemożliwa. Jednocześnie wspólne tworzenie wydarzeń przez wiele osób w różnym pokoleniu ma bardzo ważny dla naszej społeczności wymiar integracyjny.

Podobnie jak w zeszłym roku bardzo trudnym czynnikiem w realizacji tegorocznego wydarzenia były skoki cenowe spowodowane inflacją.

Program wydarzeń był w dużej mierze oparty o możliwości i potencjał twórczy mniejszości ukraińskiej lub sąsiadów Polaków zaangażowanych we wspólne inicjatywy artystyczne. Z jednej strony podkreśliło to rolę własnych zasobów, a z drugiej pokazało, że w oparciu o zasoby kulturalne mniejszości można stworzyć wydarzenia na wysokim poziomie artystycznym. Ma to pozytywny wpływ na wzmocnienie poczucia przynależności do mniejszości ukraińskiej zarówno widzów, jak i członków zespołów oraz zwiększa wiarę we własne umiejętności.

Ważnym elementem całego zadania było budowanie atmosfery dialogu kultur sąsiadujących narodów. Działania w zadaniu były realizowane przy wsparciu partnerów: Gminnej Placówki Kultury w Stubnie, Ochotniczej Straży Pożarnej w Kalnikowie, Sołectwa w Kalnikowie, Gminy Stubno, Stowarzyszenia „Baladhora”, Sołectwa Mokre, Gminy Zagórz, Zespołu Tańca Ludowego „Kalina”, Parafii Greckokatolickiej pw. Św. Jana Chrzciela w Przemyślu, Parafii Prawosławnej pw. Zaśnięcia Najświętszej Marii Panny w Kalnikowie, Greckokatolickiej Parafii Przenajświętszej Bogurodzicy w Chotyńcu.

W 2022 roku oprócz środków Gminy Zagórz nie udało się uzyskać dofinansowania z innych źródeł. Wynikało to z braku możliwości czasowych, aby podjąć starania o zdobycie dofinansowania ze środków Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego. Niestety w tym roku nie otrzymaliśmy dofinansowania z budżetu Powiatu Przemyskiego.

1) XXX Święto Kultury „Nad Oslawą” w Mokrem (13–14 sierpnia 2022)

<https://www.facebook.com/events/582989610200077>

13–14 sierpnia 2022 roku w miejscowości Mokre (powiat sanocki) odbyło się XXX Święto Kultury „Nad Oslawą”. Była to jubileuszowa edycja imprezy, która zgromadziła licznych sympatyków muzyki ludowej, tradycyjnych śpiewu i kultury Karpat. Na ten festiwal, który już od 30 lat odbywa się w miejscowości Mokre, mający na celu propagowanie bogactwa kulturowego pogranicza Polski, Ukrainy i Słowacji, a przede wszystkim kultury ukraińskiej przybyła spora grupa publiczności. Przez cały czas trwania wydarzenia łącznie wzięło udział ok. 1200 widzów.

Niezmiennym stałym punktem programu była prezentacja twórczości ludowej miejscowych i okolicznych zespołów, twórców, animatorów, którzy działają w kierunku podtrzymania tożsamości narodowej mniejszości ukraińskiej, edukacji na rzecz tolerancji narodowościowej i religijnej.

Święto Kultury „Nad Ośławą” w 2022 roku miało wymiar wieloaspektowy, ponieważ „spotkały” się ze sobą nadzwyczaj ważne dla miejscowej społeczności daty: 30. edycja imprezy i jubileusz 50-lecia ZPiT „Ośławiany” z Mokrego, a dodatkowo jubileusz 30-lecia istnienia miejscowej parafii greckokatolickiej w Mokrem (ostatni jubileusz nie był w żaden sposób finansowo powiązany z zadaniem „Spotkania na Pograniczu”).

Podczas dwóch dni XXX Święta Kultury „Nad Ośławą” na scenie zaprezentowały się zespoły i wykonawcy, którzy stworzyli pewnego rodzaju retrospektywę naszych działań z ostatnich trzech dekad. Wystąpiło ok. 140 artystów. Dodatkowy walor imprezy to fakt, że miała ona wymiar wielopokoleniowy zarówno wśród wykonawców, jak i widzów.

Pierwszego dnia w ramach wieczornicy „Za naszą stodołą” odbyło się wydarzenie składające się z dwóch części. Pierwsza była galą jubileuszową zespołu „Ośławiany”. Zaprezentowano bardzo bogaty dorobek zespołu oparty przede wszystkim na lokalnej tradycji ukraińskiej w jej bojkowskim i łemkowskim odcieniach. Ale nie zabrakło też tańców i pieśni z Huculszczyzny, Ukrainy centralnej i zachodniej. Koncert miał dodatkowo formę wspomnień i był połączony z pokazem zdjęć z historii „Ośławian”. Wzięli w nim udział przedstawiciele lokalnych władz samorządowych oraz instytucji kultury i stowarzyszeń, a także byli członkowie zespołu, którzy wspólnie wykonywali pieśni z aktualnym składem ZPiT „Ośławiany”.

Druga część koncertu nawiązywała do dawnych wieczornic, kiedy wszyscy zbierali się razem, wspominali, śpiewali i tańczyli. Zgromadziła ona spore grono wielbicieli zespołu, którzy mieli okazję aktywnie spędzić czas z zespołem „Ośławiany”, razem pośpiewać i pobawić się w rytmach tradycyjnej żywej muzyki, granej przez miejscowych i przyjezdnych muzyków. Swoje umiejętności zaprezentował także zespół „Spiwanka” z Mokrego oraz powtórnie zespół „Ośławiany”, ale już jako instruktorzy śpiewu i tańców, którzy osoby zainteresowane uczyli ukraińskich kroków ludowych huculskich i zakarpackich oraz pieśni ukraińskich. Była też okazja do zobaczenia różnych strojów ukraińskich. Sobotnie wydarzenie trwało od godziny 17. do późnych godzin nocnych. Zarówno wydarzenie sobotnie, jak i niedzielne było prowadzone przez konferansjerów.

Drugiego dnia, na miejscowej scenie plenerowej podczas jubileuszowej edycji „Święta” zaprezentowały się zespoły „Spiwanka”, zespół dziecięcy „Małyniaczok” oraz jubilaci „Ośławiany”. Wszystkie zespoły działają w Mokrem i wystąpiły we wspólnym bloku prezentując dorobek swojej pracy w dziedzinie upowszechniania kultury ukraińskiej. Szczególnie ważny był występ zespołu „Małyniaczok”, gdyż jego członkowie to kolejne pokolenie młodych artystów, którzy rozwijają tradycję i kulturę własnego regionu. Do nich dołączył łemkowski zespół śpiewaczy „Łem MY”, który także jako lokalny zespół od kilku lat stara się odtwarzać pieśni z okolic Komańczy i prezentować je szerszemu gronu. Białym śpiewem a cappella po raz kolejny zachwyciło „Widymo” z Sanoka. Wielogłosowe brzmienie pokazywało różne wymiary kultury ukraińskiej. Ważnym elementem niedzielного koncertu były występy dwójki dziewcząt z Ukrainy: Daryny Zabołotnej i Tetiany Scibajło. Obie dziewczynki zachwyciły swoim śpiewem oraz hartem ducha, szczególnie w obliczu wojny w Ukrainie. Ich koncert miał wymiar symboliczny i pokazał, że w czasie pełnowymiarowej agresji rosyjskiej stoimy po stronie Ukrainy i ją wspieramy. Bardzo ciekawym elementem koncertów był występ młodzieżowego zespołu tanecznego „Studenty Tanciujuť” oraz koncert zespołu „Łemkiwskyj Perstenyk”. Ponadto na scenie w Mokrem zaprezentowała się także „Zbierana Kapela” z Krakowa wykonująca muzykę ukraińską. Gwiazdą muzyczną koncertu była „Orkiestra pw. Św. Mikołaja” z Lublina. To kapela, która wielokrotnie powracała ze swoją twórczością do Mokrego. W czasie wydarzenia został nagrany materiał wideo i po zmontowaniu klipu promocyjnego został on udostępniony w Internecie:

<https://www.facebook.com/Oslawiany/videos/1774287906282221/>.

Wydarzeniu towarzyszyły: kiermasz rękodzieła i literatury ukraińskiej, degustacja lokalnych wypieków. Do realizacji wydarzenia zapewniono ochronę, obsługę sanitarną, wynajęto profesjonalny sprzęt muzyczny z obsługą.

2) „Kalina zaprasza” we wsi Kalników (19 września 2022) z Akademią Kultury na Pograniczu (16–17 września 2022)

<https://www.facebook.com/events/403357095211477>

Wydarzenie w Kalnikowie poprzedziły tradycyjnie dwudniowe otwarte warsztaty kultury ukraińskiej, które odbyły się w kalnikowskiej świetlicy Gminnej Placówki Kultury w Stubnie. Były to warsztaty ukraińskiego tańca ludowego oraz malarstwa ukraińskiego (*petrykiwka*) – prowadzone przez specjalistkę z tej dziedziny (uchodźczynię z miasta Dnipro). Warsztaty na tyle spodobały się mieszkańcom Kalnikowa, że były one kontynuowane już po wydarzeniu w ramach zadania „Działalność ośrodków kultury ukraińskiej w 2022 roku”. Sam koncert „Kalina zaprasza” odbywał się w Kalnikowie na terenie należącym do parafii prawosławnej. Nie zważając na uciążliwe warunki pogodowe (niska temperatura i deszcze) udało się stworzyć bardzo udane wydarzenie kulturalne z interesującym programem. Do realizacji wydarzenia zapewniono obsługę sanitarną, wynajęto profesjonalny sprzęt muzyczny z obsługą. Na scenie wystąpiły następujące zespoły: „Kałyna” (zespół tańca ludowego z Kalnikowa), „Łemkiwskyj Perstenyk” (zespół tańca ludowego i pieśni Łemkowszczyzny), Kapela instrumentów ludowych pod kierownictwem Ołeha Koreckiego, którą tworzą uczniowie szkoły im. Markiana Szaszkewicza w Przemyślu, „Krajka” (zespół śpiewu ludowego z Przemyśla), dzieci tworzące „Krajeczke” z Przemyśla razem sekcją instrumentalną wspierającą sporadycznie „Krajkę” oraz część zespołu folklorystycznego „CK Kapela” z Jarosławia. Wydarzeniu towarzyszyły prace lokalnych twórców: ikon, rzeźby, wyszywania, koronkarstwa oraz degustacja wypieków.

3) „Spotkania na Pograniczu” w Przemyślu (27 listopada 2022, warsztaty 25–26 listopada 2022)

<https://www.facebook.com/events/461784582750580>

W ramach projektu został zrealizowany koncert o bardzo ciekawym programie artystycznym. Wydarzeniu towarzyszyła wystawa fotograficzna *Od pierwszych dni wojny* pokazująca zaangażowanie społeczności ukraińskiej w Przemyślu w pomoc uchodźcom z Ukrainy. Zaprezentowano bardzo aktualną wystawę fotograficzną autorstwa fotografa z mniejszości ukraińskiej w Przemyślu. Trwający ponad dwie godziny koncert „Spotkania na Pograniczu” był poprzedzony dwudniowymi warsztatami rękodzieła (łącznie sześć godzin). Wydarzeniu towarzyszyły warsztaty rękodzieła, w ramach których uczestnicy robili kolorowe wyplatanki na rękę. Dodatkowo całości towarzyszyły prowadzone zajęcia z animacji poklatkowej dla dzieci. W koncercie wystąpiły: Zespół Tańca Ludowego „Arkan” z Przemyśla, bandurzysta i pieśniarz z Kijowa Jarosław Kryśko, Zespół Śpiewu Ludowego „Krajka”, dziecięcy zespół śpiewu „Krajeczka” z Przemyśla z akompaniamentem dorosłych instrumentalistów, „Kapela Wawrzkieviczów” z Jarosławia.

W ramach wspólnych prób przed koncertem muzycy z „Krajki” i „Kapeli Wawrzkieviczów” z muzykami z Kijowa opracowali wspólnie kilka ukraińskich pieśni rekruckich właśnie o tematyce wojennej, co wpisywało się bardzo dobrze w sytuację wojny rosyjsko-ukraińskiej. Podczas koncertu zrealizowano nagranie krótkich dwuminutowych filmików prezentujących przebieg „Spotkań na Pograniczu”, które zostały udostępnione w całości:

<https://www.facebook.com/watch/?v=695176391915059>

<https://www.facebook.com/watch/?v=487995633426994>

https://www.youtube.com/watch?v=Q8-f_tNULDY

<https://www.youtube.com/watch?v=RsfKLVt7wU4>

https://www.youtube.com/watch?v=Q1wbYRq8p_s

4) „Dźwięki przeszłości” we wsi Chotyniec (27 listopada 2022)

Koncert „Dźwięki przeszłości” został zrealizowany o godzinie 12:30 po liturgii w cerkwi greckokatolickiej, co gwarantowało maksymalną frekwencję. Na koncercie wystąpił znany bandurzysta Jarosław Kryśko z Kijowa, który współtworzy wiele bardzo ciekawych inicjatyw związanych z muzyką tradycyjną – należy m.in. do słynnego zespołu „Chorea Kozacka”, ale też zajmuje się nauką gry na bandurze wśród osób niewidzących. Koncert J. Kryśki był znakomitym przedsięwzięciem artystyczno-edukacyjnym. Bandurzysta wykonywał ukraińskie barokowe pieśni maryjne oraz współczesne dумы dotyczące agresji rosyjskiej. Było to przeplecione z opowieścią proboszcza o cerkwi, ikonach tworzących ikonostas i schowanej w nich symbolice.

2. Projekt „Dziecięce Festiwale i Konkursy”

W ramach zadania odbyły się:

- Przegląd „Święto Twórczości Dziecięcej” w Giżycku (8 maja, Giżyckie Centrum Kultury),
- Dziecięcy Festiwal Kultury Ukraińskiej w Elblągu (21–22 maja, Teatr im. A. Sewruka w Elblągu),
- Festiwal Ukraińskich Zespołów Dziecięcych w Koszalinie (11–12 czerwca, Bałtycki Teatr Dramatyczny),
- Przegląd Ukraińskiej Poezji Śpiewanej oraz Piosenki Autorskiej i Współczesnej w Olsztynie (4 grudnia, Szkoła Muzyczna im. Fryderyka Chopina w Olsztynie).

Ad. 1) **Święto Twórczości Dziecięcej** w Giżycku jest przedsięwzięciem kulturalno-oświatowym dla dzieci i młodzieży z Mazur. Dotychczas odbyły się 24 edycje. W inicjatywie wzięły udział dzieci i młodzież szkolna wraz ze swoimi nauczycielami z punktów nauczania języka ukraińskiego w Giżycku, Baniach Mazurskich, Węgorzewie, Kruklankach, Pozezdrzu, Wydminach, Dobrym Mieście, a także dzieci – uchodźcy z Ukrainy – uczęszczające do grup przygotowawczych w szkołach giżyckich oraz tradycyjnie – polski dziecięcy chór „Feliksinki” działający przy Zespole Szkół Ogólnokształcących w Wydminach. Święto obejmowało:

- warsztaty świetlicowo-rekreacyjne (ruchowe i taneczne, gry i zabawy integracyjne, gry planszowe, kalambury itp.) oraz artystyczno-plastyczne (lalka-motanka, origami, rysunek, tworzenie mobili); przeprowadzili je instruktorzy z Polski (Ośrodek Kultury Ukraińskiej w Giżycku); prace wykonane przez dzieci podczas warsztatów zostały zaprezentowane w czasie koncertu;
- koncert w wykonaniu dzieci z punktów nauczania języka ukraińskiego, dzieci uchodźczych z Ukrainy oraz zaproszonego gościa – dziecięcego chóru „Feliksinki”;
- atrakcje dla dzieci – spotkanie integracyjno-rekreacyjne uczestników święta, gry i zabawy, konkursy oraz wspólne ognisko przeprowadzone przez animatorów kultury w Centrum Aktywnego Wypoczynku „Gwarek” w Piękną Górze.

Uczestnicy święta: uczniowie z MPNJU w Giżycku, Baniach Mazurskich, Węgorzewa, Kruklank, Pozezdrza, Wydmin, Dobrego Miasta, dzieci z Ukrainy uczęszczające do grup przygotowawczych w giżyckich szkołach oraz tradycyjnie – polski 30-osobowy dziecięcy chór „Feliksinki” działający przy ZSO w Wydminach.

Ad. 2) **Dziecięcy Festiwal Kultury Ukraińskiej w Elblągu** (21–22 maja 2022, Teatr im. A. Sewruka)

W przedsięwzięciu wzięły udział dzieci – uczniowie szkół podstawowych – uczące się języka ukraińskiego w Międzyszkolnych Zespołach Nauczania Języka Ukraińskiego. Podczas dwóch dni festiwalu przed publicznością zaprezentowały się dzieci i młodzież ze Szczecina, Koszalina, Białego Boru (m.in. zespół taneczny „Witrohon” ze szkoły im. T. Szewczenki w Białym Borze), Gdańska, Olsztyna, Dobrego Miasta, Elbląga, Bartoszyca, Górowa Iławeckiego, Młynar, Słobitów, Wilczęta, Ornety, Miłakowa, Morąga.

I dzień:

– **przeegląd zespołów dziecięcych** – prezentacja zespołów artystycznych oraz wykonawców indywidualnych;

– koncert „Artyści – Dzieciom”, podczas którego na scenie zaprezentowali się artyści zawodowi: aktorzy i śpiewacy ukraińscy, obecnie przebywający w Polsce, gospodarze miejsca – aktorzy teatru elbląskiego oraz artyści amatorzy prezentujący kulturę mniejszości ukraińskiej, a także grupa reprezentująca Ukraiński Chór Męski „Żurawli” pod batutą Jarosława Wujcika.

II dzień:

– koncert galowy z udziałem najlepszych zespołów przeglądu – uczestnicy prezentowali program w różnych kategoriach artystycznych: deklamacja, śpiew wokalny, kabaret, gra na instrumentach, zespoły muzyczne, taneczne, małe formy teatralne.

Ad. 3) Festiwal Ukraińskich Zespołów Dziecięcych – Koszalin 2022 (11–12 czerwca, Bałtycki Teatr Dramatyczny)

I dzień:

– wernisaż wystawy 50 prac dziecięcych XX Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego *Ridni zemli didusiw mojimy oczyma* (*Ziemia ojczyste dziadków moimi oczyma*); konkurs towarzyszy festiwalowi od lat (prace nadesłano przed festiwalem); tematycznie odnosi się do rdzennych terenów Ukraińców w Polsce, a także życia religijnego i kulturalnego Ukraińców sprzed 1947 roku;

– koncert z udziałem zespołów dziecięcych oraz artystów indywidualnych;

– popołudnie integracyjne z atrakcjami (gry i zabawy, wyjazd nad morze do Mielna);

– spotkanie kierowników zespołów artystycznych uczestniczących w festiwalu z Komisją Programową Festiwalu.

II dzień:

– koncert galowy w wykonaniu artystów, którzy zaprezentowali najciekawszy program w pierwszym dniu festiwalu;

– ogłoszenie wyników Ogólnopolskiego Dziecięcego Konkursu Plastycznego *Ridni zemli didusiw mojimy oczyma* i wręczenie nagród dla obecnych na festiwalu laureatów.

W festiwalu wzięło udział 15 zespołów artystycznych oraz sześciu indywidualnych wykonawców z MZNU z różnych regionów Polski (Białego Boru, Koszalina, Lęborka, Kołobrzegu, Słupska, Borzytuchomia), a także zaproszony gość festiwalu – zespół „Nadija” z Dubna w Ukrainie.

W ciągu dwóch dni festiwalu uczestnicy zaprezentowali kulturę ukraińską w różnych kategoriach: śpiew, tańce, inscenizacje teatralno-muzyczne, muzyka instrumentalna, poezja, bajka.

Ad. 4) Przegląd Ukraińskiej Poezji Śpiewanej oraz Piosenki Autorskiej i Współczesnej w Olsztynie (4 grudnia, Szkoła Muzyczna im. Fryderyka Chopina w Olsztynie)

W programie znalazły się:

– przegląd – występ uczestników (zespoły i soliści) z międzyszkolnych zespołów nauczania języka ukraińskiego oraz szkół z ukraińskim językiem nauczania z Warmii i Mazur;

– koncert zaproszonych gości – zespołu tanecznego „Wesna” oraz skrzypaczki Aliny Chołodnej z Kramatorska (uchodźców, którzy w Olsztynie czasowo znaleźli swój drugi dom);

– wręczenie dyplomów i upominków (każdy uczestnik przeglądu otrzymał takie podarunki).

Bieżąca edycja była poświęcona dawnym i współczesnym obrońcom Ukrainy. Uczestnicy prezentowali dwie piosenki – jedną poetycką do słów znanego poety, drugą poświęconą obrońcom Ukrainy.

Przegląd rozpoczął się prezentacją wideo pozdrowień od ukraińskich żołnierzy, skautów i wolontariuszy. Gościem honorowym był ordynariusz Eparchii Olsztyńsko-Gdańskiej Kościoła greckokatolickiego ks. biskup Arkadiusz Trochanowski. Podczas przeglądu jury oceniało znajomość i dobór tekstu, poprawność językową, interpretację utworu oraz umiejętność prezentacji scenicznej.

Uczestnikami festiwalu były dzieci w wieku przedszkolnym, szkół podstawowych oraz młodzież szkół średnich.

3. Projekt „JarmaRock FEST”

46. JarmaRock FEST odbył się 18 i 19 listopada w Klubie B90 w Gdańsku. W jego programie znalazły się:

- XIII Młoda Muza (spektakle teatralne);
- koncert galowy.

Wydarzeniem towarzyszącym koncertu galowego były forum dyskusyjne „Forum FEST” i ART Box (przestrzeń sztuki – prezentacja prac artystów) oraz kiermasz rękodzieła.

W ramach prezentacji teatralnych XIII Młoda Muza na scenie Jarmarku wystąpił obchodzący 10-lecie działalności Teatr „Navpaky” z premierą współczesnej sztuki ukraińskiej pisarki Natali Uwarowej *Szachrajki*. Drugie przedstawienie – Teatru „Powernennia” z Przemyśla – *Dziewczyny ścinają warkocze* dotyczyło historii kobiet walczących w Ukrainie od 2014 roku. Po raz pierwszy na JarmaRock FEST zaprezentował się teatr tańca „Ukrainian Art & Dance Company”. Jest to młodzieżowy zespół uczniów szkół baletowych i tanecznych z różnych stron Ukrainy, którzy przebywają w Warszawie z powodu inwazji Rosji. Młodzi tancerze przedstawili performance *Nowa rzeczywistość* – o różnych obliczach wojny w Ukrainie.

W koncercie galowym „My z Ukrainy” wzięło udział pięć zespołów muzycznych prezentujących różne style muzyczne, od folku i etno, po rock: „Kasia Fesnak & Bartek Wilk”, „Yelka & Inside the Sound”, „Stanza”, „Słowiany” oraz gwiazda festiwalu „Kozak System” z Kijowa, a także 13 artystów solistów.

W Forum FEST w sali ECS wystąpiło sześciu panelistów związanych z kulturą (pieśniarze, pisarka, menedżerka): Marija Burmaka, Pawło Tabakow, Natalia Uwarowa, Hanna Tiekuczewa, Kateryna Brodowska, prof. Igor Hałagida (historyk). Temat debaty: *Konteksty ukraińskie: postrzeganie kultury ukraińskiej w Polsce i na świecie w czasie wojny*. Panel moderowała dziennikarka Polskiego Radia Mariana Kril.

W ART Box wzięły udział cztery artystki: Wita Andrijewska – portrety, Weronika Staszewska – malarstwo, Julia Panowa – rękodzieło artystyczne (wianki), Sofija Diduk – taniec na szarfach.

Nagrano i zmontowano film o 46. JarmaRock FEST, o kontekście wojennym festiwalu, o młodych ludziach, którzy od kilku lat tworzą to wydarzenie, o emocjach towarzyszących spektaklom i koncertom. Film jest dostępny na stronie internetowej festiwalu jamarock-fest.com i powstał w studiu filmowym MoonPhase. Przed festiwalem powstał także filmik promujący JarmaRock FEST.

W programie udział wzięło blisko 100 wykonawców.

4. Projekt „Działalność Ośrodków Kultury Ukraińskiej”

Ośrodki Kultury Ukraińskiej w 2022 roku stanowiły bazę dla całorocznej działalności Ukraińców w Polsce. Tradycyjnie były miejscem organizacji ważnych dla społeczności ukraińskiej różnorodnych przedsięwzięć ważnych dla podtrzymywania tożsamości kulturowej mniejszości ukraińskiej. Zgodnie z założeniami projektowymi w ramach zadania zrealizowano różne formy działalności edukacyjnej, kulturalnej, oświatowej, popularyzatorskiej i popularnonaukowej o różnym zasięgu. Tradycyjnie bardzo ważnym aspektem było utrzymanie kontaktu naszej społeczności z ziemią przodków (tzw. małymi ojczyznami) na terenie Polski południowo-wschodniej. Realizacja zadania miała bardzo duże znaczenie dla zachowania i rozwoju tożsamości kulturowej mniejszości ukraińskiej w Polsce. Zadanie realizowane było w trzech blokach. Wszystkie działania odbywały się w kontekście agresji rosyjskiej na Ukrainę i zdecydowanej z nią walki. Ten kontekst był bodźcem do udziału w wielu wydarzeniach przedstawicieli władz samorządowych oraz osób, które chciały w ten sposób wyrazić swoje poparcie dla walczącej Ukrainy.

BLOK nr 1. Ośrodki w nowej odsłonie

W 2022 roku zrealizowaliśmy szereg dwugodzinnych warsztatów dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych, w tym seniorów, przede wszystkim z mniejszości ukraińskiej. Łącznie przeprowadzono 640 godzin warsztatów w 320 dwugodzinnych sesjach. Warsztaty były związane wyłącznie z kulturą ukraińską. Odbłyły się w następujących miejscowościach:

- 1) Koszalin: 35 warsztatów śpiewu dla dzieci w wieku 4–9 lat;
- 2) Koszalin: 23 warsztaty śpiewu dla dzieci i młodzieży w wieku 10–18 lat;
- 3) Koszalin: 23 warsztaty śpiewu dla dorosłych;
- 4) Koszalin: 40 warsztatów rękodzieła (malarstwo *petrykiwka*, kartki świąteczne);
- 5) Gdańsk: 35 warsztatów śpiewu;
- 6) Olsztyn: dziewięć warsztatów śpiewu, gry na drymbie i rękodzieła;
- 7) Dobrze Miasto: dziewięć warsztatów śpiewu, gry na drymbie i rękodzieła;
- 8) Świątki: dziewięć warsztatów śpiewu, gry na drymbie i rękodzieła;
- 9) Lidzbark Warmiński: dziewięć warsztatów śpiewu, gry na drymbie i rękodzieła;
- 10) Kalników: 12 warsztatów malarstwa *petrykiwka*;
- 11) Ińsko: 18 warsztatów śpiewu;
- 12) Biały Bór: 18 warsztatów wyszywania;
- 13) Sanok: dziewięć warsztatów wyszywania;
- 14) Mokre: dziewięć warsztatów wyszywania;
- 15) Lębork: 20 warsztatów malowania;
- 16) Lębork: 18 warsztatów śpiewu i wyszywania;
- 17) Przemyśl: 24 warsztaty śpiewu dla dzieci (w wieku przedszkolnym i ze szkoły podstawowej).

Każdy warsztat trwał dwie godziny i wzięło w nim udział nie mniej niż 10 osób. W zajęciach uczestniczyło ponad 3800 osób. Warsztaty dawały możliwość rzeczywistego spotkania z kulturą ukraińską poprzez bezpośredni udział odbiorców, „dotknięcie” kultury i spróbowanie w niej własnych sił. Uczestnicy warsztatów zwracali uwagę na to, że taka forma działalności pozwala zachować więzi w społeczności i ma bardzo duży wpływ na integrację mniejszości w danej miejscowości. Większość materiałów na warsztaty udało się pozyskać z innych źródeł.

W ramach bloku odbyła się również jedna konferencja o charakterze popularnonaukowym i praktycznym o funkcjonowaniu ośrodków kultury ukraińskiej przy ZUwP. Przeprowadzono ją w Przemyślu i dotyczyła też zagadnienia dużego napływu uchodźców z Ukrainy. Wydarzenie zgromadziło aktywnych członków z oddziałów sanockiego i przemyskiego ZUwP i było zdarzeniem towarzyszącym dużej konferencji Forum Partnerstwa i Integracji, która odbyła się między 30 września a 2 października 2022 roku.

BLOK nr 2. Promocja języka, literatury i kultury

Tradycyjnie bardzo ważnym aspektem działalności Związku Ukraińców w Polsce cieszącym się dużym zainteresowaniem naszej mniejszości była promocja literatury ukraińskiej lub polskojęzycznej o tematyce ukraińskiej oraz różnego rodzaju wykładów o tematyce ukraińskiej.

W ramach pierwszej części BLOKU nr 2 projektu odbyły się następujące wydarzenia:

– 20 marca – spotkanie z prezydentem Światowego Kongresu Ukraińców Pawłem Grodem w cerkwi ojców bazylianów w Warszawie;

<https://www.facebook.com/events/1394531290998260/?ref=newsfeed>;

– 15 maja – prezentacja z wykładem *Ołeksia Nowakiwskiego – życie i twórczość* w greckokatolickim soborze metropolitalnym w Przemyślu. Wykład o ukraińskim malarzu impresjoniście i jego szkole artystycznej wygłosiła badaczka jego dziejów Iwanna Nowakiwska-Matkowska;

<https://www.facebook.com/events/7522457667795101/>;

– 21 maja we Wrocławiu na Wyspie Słodowej w ramach organizowanego przez ZUwP Dnia Wyszywanki odbyło się spotkanie autorskie z pieśniarzem i lirnikiem ukraińskim Saszką Lirnykiem;

– 19 sierpnia w Narodnym Domu odbyło się spotkanie z ambasadorem Ukrainy w Polsce Wasylem Zwaryczem dotyczące bieżącej sytuacji w Ukrainie;

– 25 sierpnia – wykład dr. Eugeniusza Misiły o Centralnym Obozie Pracy w Jaworznie w szkole im. Łęsi Ukrainki w Bartoszych. Spotkanie połączono z opowieścią o akcji „Wisła” i pytaniami do autora;

<https://www.facebook.com/UJNBARTY/posts/pfbid02hgMhMmBVefkUwka1MQ4sbCm6xPXqs74WnxQSZu3biXACY5J1TGBDSh5YfNroPY1pl;>

– 25 sierpnia w Narodnym Domu odbył się wykład prof. Uniwersytetu Jagiellońskiego Tomasza Pudłockiego *Inteligencja ukraińska w Przemyślu w latach 1919–1939*. Wydarzenie było transmitowane na żywo; <https://www.facebook.com/narodnyj.dim/videos/387886960084995;>

– 14 września w Narodnym Domu w Przemyślu odbyło się spotkanie działaczy i wolontariuszy Związku z ukraińską śpiewaczką Rusłaną, która w przeszłości wygrała konkurs piosenki „Eurowizja”. Podczas spotkania artystka opowiedziała o zmianach, jakie zaszły w kulturze ukraińskiej po 24 lutego 2022 roku;

– 24 września we Wrocławiu odbyło się spotkanie autorskie z młodą pisarką ukraińską Anną Kowalową wokół jej książki *Lily i zoriany teatr*. Związek był współorganizatorem wydarzenia, które miało miejsce w świetlicy przy ulicy Ruskiej 46a;

<https://www.facebook.com/events/594757115764580/?ref=newsfeed;>

– 25 września – spotkanie z dr. Eugeniuszem Misiłą w sali soboru greckokatolickiego w Olsztynie. Spotkanie dotyczyło prezentacji książki *Obóz Jaworzno. Zbrodnia nieukarana* jego autorstwa. Publikacja przedstawia powojenne losy mniejszości ukraińskiej w Polsce, a przede wszystkim losy Ukraińców osadzonych w COP w Jaworznie. W spotkaniu wziął udział m.in. biskup greckokatolicki Arkadiusz Trochanowski;

[https://www.cerkiew.olsztyn.pl/2022/09/zustrichi-z-vidomimi-osobistostyami-eudeniusz-misilo/;](https://www.cerkiew.olsztyn.pl/2022/09/zustrichi-z-vidomimi-osobistostyami-eudeniusz-misilo/)

– 26 września w siedzibie ZUWP w Łęborku odbyła się prezentacja podsumowująca działalność w ostatnich latach koła Związku w mieście oraz rady parafialnej. Był to też moment podsumowania pomocy Ukrainie zrealizowanej przez mniejszość ukraińską w Łęborku i najbliższej okolicy. Prelegentami byli m.in. szef koła Związku A. Romanko, ks. O. Hryciw z lokalnej parafii greckokatolickiej i nauczycielka języka ukraińskiego U. Hryciw.

– 13 października – spotkanie z Piotrem Rosołowskim w Narodnym Domu w Przemyślu z pokazem filmu *Syndrom Hamleta*. W ramach wydarzenia widzowie mogli zobaczyć nowy film opowiadający o doświadczeniu wojny w 2014 roku w środowisku ukraińskich artystów i działaczy i na tej kanwie o próbie zbudowania spektaklu teatralnego. Po projekcji odbyło się spotkanie z reżyserem Rosołowskim, który opowiedział o zmianach, jakie zachodziły w ukraińskim środowisku artystycznym po Rewolucji Godności. Prelekcja dotyczyła głównie środowiska teatralnego. Warto wspomnieć, że pokaz filmu w Narodnym Domu odbywał się równolegle z projekcją w salach kinowych w całej Polsce. Było to możliwe dzięki współpracy ZUWP z Helsińską Fundacją Praw Człowieka;

– 20 października – spotkanie w ramach cyklu „Wspólne sprawy” – „Kraina marzeń. Literatura” (we współpracy z Ośrodkiem Karta) z udziałem prof. ALEksandry Hnatiuk (wiceprezeska Ukraińskiego PEN Clubu, profesorka UW i Akademii Kijowsko-Mohylańskiej, tłumaczka), Adama Pomorskiego (długoletni prezes Polskiego PEN Clubu), Nataliki Rymskiej (redaktorka, tłumaczka). Spotkanie dotyczące literackiego dialogu polsko-ukraińskiego odbyło się w Warszawie w Witrynie Domu Wschodniego;

<https://www.facebook.com/zuwp.oup/posts/pfbid02tmVhG3BAypLyY8FeR9e8REz9nQVfG1m3Z7MyNU4v2k5mFmSLaJBzyZHSZLZPN6CXI;>

– 30 października – spotkanie z redaktorem pisma „Błahowist” Bohdanem Tchórzem w sali soboru greckokatolickiego w Olsztynie. Było wykładem o cerkwiach w greckokatolickiej Eparchii Olsztyńsko-Gdańskiej. Wziął w nim udział m.in. biskup greckokatolicki ks. Arkadiusz Trochanowski;

– 30 października w Łęborku w siedzibie ZUWP odbył się wykład *Żołnierz Semen Petlury – Sergiusz Chłopicki*, który poprowadził prof. Igor Hałagida (Uniwersytet Gdański). W spotkaniu udział wzięli m.in. burmistrz Łęborka oraz córka i wnuczki Sergiusza Chłopickiego, które opowiadały o ojcu i dziadku z perspektywy rodzinnej;

– 12 grudnia w siedzibie ZUwP w Łęborku odbyła się prezentacja podsumowująca działania lokalnego zespołu ukraińskiego „Switanok”. O działalności zespołu opowiadali przewodniczący ZUwP w Łęborku Aleksander Romanko, choreografka Switłana Chomenko oraz śpiewaczka Irena Hruzewycz.

Kolejnym elementem danego bloku była promocja języka ukraińskiego poprzez zachęcanie dzieci i młodzieży do nauki utworów w języku ukraińskim i poznawania dziedzictwa ukraińskiego w Polsce. W tym celu zorganizowano:

1) 17 grudnia w Narodnym Domu w Przemyśle odbył się Festiwal Piosenki Szkolnej im. Jarosławy Popowskiej. Tradycyjnie konkurs był współtworzony z Funduszem Stypendialnym im. Jarosławy Popowskiej. Uczniowie przygotowywali piosenki w języku ukraińskim w różnym stylu (a capella, z podkładem muzycznym, solo, w większych grupach). W festiwalu wzięło udział ponad 45 uczestników. Prowadząca festiwal Tatiana Nakonieczna wygłosiła dodatkowo prelekcję o patronce festiwalu Jarosławie Popowskiej;

<https://nasze-slowo.pl/news/h-festywal-shkilnovi-pisni-u-peremyshli/>;

2) 29 grudnia w Elblągu odbył się konkurs recytatorski „Poeci Ukrainy”, w którym wzięli udział uczniowie z Elbląga i okolic. Każdy uczestnik przygotował wybrany wiersz w języku ukraińskim. Jury konkursu przyznało wyróżnienia za najlepsze występy. Każdy uczeń otrzymał dyplom i upominek. W konkursie wzięło udział 21 uczniów z punktów nauczania języka ukraińskiego w Łelkowie, Pastęku, Elblągu, Braniewie, Pieniężnie i Zagajach;

3) w grudniu w Przemyśle odbył się konkurs rysunku *Narodnyj dim w mojej ujawi*. Wzięło w nim udział 12 uczniów młodszych klas szkoły im. Szaszkewicza w Przemyśle. Za uczestnictwo w konkursie dzieci otrzymały puzzle z Narodnym Domem i dyplom, a autorzy najładniejszych prac zostali nagrodzeni grą „Krosword” będącą ukraińskim odpowiednikiem gry „Scrabble”;

4) konkurs na najładniejsze zdjęcie w wyszywance odbył się w formule online za pośrednictwem portalu społecznościowego facebook.com;

<https://www.facebook.com/zuwp.oup/posts/pfbid0bfeg6daXgyXkQ8sCjGs8JDQAkrKvzTwer9YpftptuZ73VRjoUfLdN1T3U49g6HNI>;

5) w Gorzowie Wielkopolskim odbył się „49 Ogólnopolski Konkurs Pisanek im. M. Kowalskiego w Gorzowie Wlkp.” (we współorganizacji ze Zjednoczeniem Łemków oraz Muzeum Lubuskim im. Jana Dekerta w Gorzowie Wielkopolskim; łącznie na konkurs wpłynęło 251 pisanek od 37 wykonawców. W jury konkursu zasiadła przedstawicielka ZUwP w Gorzowie i przedstawiciele pozostałych partnerów;

<https://muzeumlubuskie.pl/49-ogolnopolski-konkurs-pisanek-im-michala-kowalskiego-wystawa-pokonkursowa-49-%D0%B3%D0%BE-%D0%B7%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D0%B3-2/>.

We wszystkich konkursach wzięło udział ponad 130 osób.

Trzecim elementem danego bloku były zrealizowane wydarzenia kulturalne dotyczące promocji kultury ukraińskiej przede wszystkim wśród mniejszości ukraińskiej w Polsce. Cieszyły się one bardzo dużą popularnością. ZUwP był albo samodzielnym organizatorem tych wydarzeń, albo współorganizatorem zapraszającym inne podmioty (bardzo często jednostki samorządu terytorialnego, ośrodki kultury) do współtworzenia wydarzeń.

Spektakle teatralne

– 31 lipca w Narodnym Domu w Przemyśle odbył się spektakl teatralny wyglądający jak performance angażujący publiczność w wykonaniu Teatru „Playback” z Charkowa. Spektakl opowiadał o świeżych doświadczeniach wojennych. Teatr działał w Charkowie do 2015 roku, a wskutek inwazji rosyjskiej ewakuował się do Użhorodu;

<https://www.facebook.com/narodnyj.dim/posts/pfbid02eCY6VzntBcLWioy3JMvi7yB3bKWxV6zLZNACd5qNJLBH59mT4SpUjwu9V6wuDWdQJ>;

– 19 sierpnia ZUwP był partnerem i współorganizatorem festiwalu „Ekołomyja” w Górowie Iławeckim. W jego ramach udało się zaprezentować spektakl teatralny w wykonaniu Teatru Muzyczno-Dramatycznego im. Tarasa Szewczenki w Łucku oraz wydarzenie baletowo-teatralne przedstawili tancerze z Wyższej Szkoły Sztuk Pięknych w Charkowie;

– 9 września w Narodnym Domu w Przemyślu odbyła się premiera spektaklu teatralnego *Diwczata zrizajut' kosa* (*Dziewczyny ścinają warkocze*) w wykonaniu Teatru „Powernennia” z Przemyśla. Scenariusz napisała Katarzyna Komar-Macyńska na podstawie książki *Diwczata zrizajut' kosa* dotyczącej udziału kobiet w obronie przed agresją rosyjską w 2014 roku. Aktorkami były członkinie mniejszości ukraińskiej z Przemyśla, a muzyczną oprawę na żywo zapewnił zespół „Majsternia CzHS” z Kijowa, który wykonuje tradycyjną ukraińską muzykę ludową. Zespół jest tworzony przez wokalistów z Kijowa, a w ostatnich miesiącach przyłączyło się do niego dwóch członków mniejszości ukraińskiej z Przemyśla;

<https://www.facebook.com/narodnyj.dim/posts/pfbid02SGFguHXXFQ8Ez4G2WPeKG69GHSMmKvYQgiBtf7pPPjLQufDysX27F4yVFVtThiKcl>;

– 12 listopada w Narodnym Domu w Przemyślu odbył się spektakl teatralny *Muzyka pro Małęńkoho prynca* (*Muzyka o Małym Księżciu*) skierowany przede wszystkim do dzieci i młodzieży. Był to teatr kukiełkowy w wykonaniu aktorki Anny Polarsz-Andruszkiewicz;

– 13 listopada w Narodnym Domu w Przemyślu odbył się spektakl teatralny *Czudowyj deń z muzykoju Mozarta*, który również był teatrem kukiełkowym skierowanym do młodszej publiczności w wykonaniu aktorki Anny Polarsz-Andruszkiewicz.

W spektaklach wzięło udział ponad 450 osób.

Koncerty

Bardzo ważne w części „Koncerty” były występy najstarszego zespołu Ukrainy – Narodowej Kapeli Bandurzystów im. Heorhija Majborody z Kijowa. W 2022 roku zespół dał wiele koncertów w Polsce, a część z nich była współtworzona przez ZUwP. Zespół tworzony przez 50 zawodowych artystów wykonywał repertuar ukraiński w tradycyjnej interpretacji, ale też prezentował brawurowe aranżacje współczesnych ukraińskich utworów. Jeśli artyści występowali w cerkwiach, to wykonywali także utwory sakralne. W grudniu 2022 roku kapela przedstawiła repertuar świąteczny, czyli kolędy. Zespół wystąpił m.in.:

– 13 lutego w celu uświetnienia pamięci o kompozytorze Wasylu Barwińskim w cerkwi ojców bazylianów w Przemyślu odbył się koncert jego muzyki m.in. w wykonaniu Lwowskiego Trio Fortepianowego. Koncert był transmitowany na żywo:

https://www.facebook.com/narodnyj.dim/videos/1066330297562998?locale=pl_PL,

<https://www.zycie.pl/informacje/artykul/34148,cerkiewny-wieczor-z-lwowskim-trio-fortepianowym-rozdajemy-bilety>;

– 2 czerwca – sala koncertowa Filharmonii w Słupsku;

– 5 czerwca – Promenada Nadmorska w Ustce;

– 6 czerwca – rynek w Darłowie;

– 7 czerwca – kino „Wolność” w Szczecinku;

– 6 sierpnia – Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Przecławiu;

<https://www.facebook.com/events/3303320819900892?ref=newsfeed>;

– 11 września w Narodnym Domu w Przemyślu odbył się koncert tradycyjnego męskiego ukraińskiego śpiewu w wykonaniu zespołu „Majsternia CzHS” z Kijowa. Był on transmitowany na żywo:

<https://www.facebook.com/narodnyj.dim/videos/536818101539233>;

– 20 września – Narodny Dom w Przemyślu z transmisją na żywo;

<https://www.facebook.com/narodnyj.dim/videos/592196399313893>;

– 3 października – cerkiew greckokatolicka w Jarosławiu;

– 10 grudnia – greckokatolicki sobór metropolitalny w Przemyślu;
<https://www.zycie.pl/koncert/artukul/37746>, charytatywny koncert bandurzystów Ukrainy z udostępnionym nagraniem w Internecie; <https://www.youtube.com/watch?v=ggLmqGuiY8>.

BLOK nr 3. Rocznice i wydarzenia cykliczne

W tym bloku w 2022 roku zorganizowano szereg ważnych dla społeczności ukraińskiej w Polsce rocznicowych i okolicznościowych wydarzeń:

Rocznica urodzin wieszczki ukraińskiego Tarasa Szewczenki, czyli stały i bardzo ważny element tożsamości mniejszości ukraińskiej w Polsce. Głównymi występującymi byli członkowie mniejszości ukraińskiej w Polsce, ale też udostępniliśmy scenę artystom z Ukrainy:

– 26 marca – Koncert Szewczenkowski w kinie „Gwiazda” w Kętrzynie. W jego ramach wystąpiły zespoły „Żurawka” z Górowa Iławeckiego „Lisowa Pisia” z Bartoszcza, solistka Marija Prytuła z Zaporozża oraz lirnik Serhij Petryczenko. Artyści wykonywali poezję poety oraz pieśni powstałe na podstawie jego twórczości. W wydarzeniu wzięli udział m.in. przedstawiciele władz lokalnych;
<https://gazetaolsztynska.pl/ketrzyn/818540,Koncert-Szewczenkowski-w-tragicznej-scenerii.html>;

– 27 marca – Koncert Szewczenkowski w Bartoszyckim Domu Kultury. Wystąpili na nim uczniowie szkoły im. Łesi Ukrainki w Bartoszczach, w tym chór „Lisowa Pisia”;

– 10 kwietnia – Koncert Szewczenkowski w sali soboru greckokatolickiego w Olsztynie w wykonaniu zespołu „Suzirjaczko”, uczniów z punktu nauczania języka ukraińskiego w Olsztynie, greckokatolickiego chóru katedralnego z Olsztyna oraz dzieci uchodźczych z Ukrainy. Artyści wykonywali poezję poety oraz pieśni powstałe na podstawie jego twórczości. Fragmenty koncertu zostały udostępnione w Internecie;

<https://www.cerkiew.olsztyn.pl/2022/04/kontsert-shevchenkivskij-u-olshtinskomu-sobori/>;

– 5 czerwca – Koncert Szewczenkowski „Szewczenko i współczesność” w Domku Kata w Koszalinie. W jego ramach wystąpił chór „Majsternia Pisi” z Koszalina, który wykonał tradycyjne pieśni na motywach poezji Kobzarza, a także lokalne trio wokalne-gitarowo-akordeonowe i śpiewaczka Wiktoria Fedotowa z akompaniamentem;

<https://www.facebook.com/events/1750453381961092/>.

Odbyły się także wydarzenia dotyczące odzyskania niepodległości przez Ukrainę:

– 24 sierpnia w Warszawie na Placu Zamkowym odbył się koncert poświęcony 31 rocznicy Niepodległości Ukrainy. Wystąpiły zespoły „Taraka” oraz „Easy” z Warszawy. W koncercie udział wzięło ok. 15 000 widzów.

– 24 sierpnia w Przemyślu na Moście Orłąt Przemyskich odbyło się wydarzenie integracyjne służące refleksji wokół wydarzeń w Ukrainie „Łańcuch jedności”. W ramach przedsięwzięcia uczestnicy ubrani w tradycyjne wyszywanki zebrali się na moście i zaśpiewali hymn Ukrainy oraz pieśń-symbol oporu przeciw agresji rosyjskiej *Oj, u łuzi czerwona kałyna*; w akcji udział wzięło ponad 200 osób;

– 24 sierpnia na Ukraińskim Cmentarzu Wojennym w Przemyślu-Pikulicach odbyła się tradycyjna modlitwa w intencji Ukrainy. W ramach części artystycznej poezję ukraińską recytował uczeń szkoły im. M. Szaszkewicza Piotr Kich, a utwory ukraińskie na bandurze wykonała absolwentka tejże szkoły Natalia Kich;

– 24 sierpnia – koncert artystów wykonujących repertuar ukraiński w dawnej zajezdni trolejbusowej w Olsztynie. Uczestnicy mogli wziąć udział w warsztatach tradycyjnych ukraińskich lalek-motanek, robienia pisanek, zobaczyć film o przyrodzie, zabytkach i ciekawych miejscach Ukrainy, obejrzeć wystawę *Artyści od przeszłości do współczesności*;

https://glosmazur24.pl/olsztyn/dzien-niepodleglosci-ukrainy-w-olsztynie-zdjecia/?fbclid=IwAROVWTDufw_B_zJl4jzI48HHWV5WS--hkm7Zjl-rStHBrSyZ1W0UmMgyzG4;

– 25 sierpnia – Dzień Niepodległości Ukrainy we Wrocławiu – w ramach współpracy z Operą Wrocławską odbył się bardzo duży koncert Lwowskiego Teatru Opery i Baletu im. S. Kruszelnickiej;

<https://www.facebook.com/UKRinWroclaw/posts/pfbid0V5diUw9dN2kgToQEayFpTLzn8WGdcFTDgJ2eXqARPCs2Xj362nuXziGiXq5oWw9gl>;

– 27 sierpnia w Amfiteatrze w Koszalinie odbył się koncert „Solidarni z Ukrainą”. Wystąpiły zespoły prezentujące repertuar ukraiński: zespół bandurzystów „Szpylasti Kobzari” ze Lwowa, „Studenty Tanciujut” – zespół ukraińskiego tańca ludowego, zespół wokalo-instrumentalny „Hylla” wykonujący muzykę ukraińską z motywami łemkowskimi, zespół wokalny „Atmosfera” i chór „Majsternia Pisni”. Dodatkowo wydarzeniu towarzyszyły wystawa prac dzieci o Ukrainie i wojnie, kiermasz rękodzieła i wyszywanek;

<https://www.facebook.com/MajsterniaKoszalin/posts/pfbid02tFMTc6sNkUGZ1f3bPgPfiUi6izpPj2ZPE3CywkDB7LVG7V5rH69PAb9bQHYQWKqMI>.

W całej Polsce odbyły się uroczystości żałobne poświęcone rocznicy wysiedlenia naszej społeczności w 1947 roku na ziemie zachodnie i północne Polski. Uroczystości te miały charakter zadumy i modlitwy oraz spotkań przy znakach upamiętniających lub w cerkwiach. Ta część zadania była współtworzona z duchowieństwem greckokatolickim. Dane inicjatywy odbywały się niestety w cieniu pełnoskalowej agresji rosyjskiej na Ukrainę. Panachidy, czyli nabożeństwa żałobne odbyły się w Przemyślu, Chotyńcu, Kalnikowie, Jarosławiu, Sanoku, Mokrem, Gdańsku, Olsztynie, Kętrzynie, Szczecinie, Szczecinku, Łęborku, Ińsku, Człuchowie, Słupsku, Łelkowie, Lesznie i wielu innych miejscowościach. W ramach obchodów tej rocznicy struktury ZUwP w Przemyślu zorganizowały porządkowanie grobów ukraińskich działaczy, twórców i duchowieństwa spoczywających na Cmentarzu Głównym w Przemyślu. Panachidy odbyły się również w miejscowościach przodków i były połączone ze składaniem zniczy i kwiatów na porządkowanych cmentarzach w Jaworniku Ruśkim, Hucie-Poręby, Żurawcach, Witoszyńcach, Kormanicach, Makowisku i wielu innych;

<https://www.cerkiew.olsztyn.pl/2022/04/panahida-vidznachennya-75-yi-richnitsi-aktsiyyi-visla/>.

Tradycyjnie, tak jak w latach ubiegłych, upamiętniano ważne dla społeczności ukraińskiej osobistości. W Młynach oddano hołd kompozytorowi hymnu ukraińskiego ks. Michałowi Werbyckiemu (4 grudnia). Składaliśmy kwiaty na przemyskich grobach: poetki Ulany Krawczenko, założyciela Narodnego Domu dr. Teofila Kormosza, pisarza Hryhorija Cehtynskiego i in. Odbyły się spotkania byłych mieszkańców i ich potomków wsi Lubliniec Nowy, Lubliniec Stary, Żurawce, Wierzbica, Piskorowice, Huta-Poręby, Makowisko i in. Były one połączone z porządkowaniem cmentarzy oraz modlitwą na grobach przodków, działaczy i duchowieństwa i składaniem kwiatów i zniczy. Te spotkania mają również ważny wymiar edukacyjny, ponieważ w szczególności młodsze pokolenie naszej społeczności może zapoznać się z lokalną historią, dialektem.

W całej Polsce odbyły się tradycyjne przedsięwzięcia nawiązujące do tragicznej daty w historii Ukrainy. Były to uroczystości społeczne i religijne (panachidy) współtworzone z duchowieństwem. 26 listopada składano znicze i kwiaty w miejscach upamiętnienia ofiar Wielkiego Głodu, m.in. w Warszawie, Krakowie, Giżycku i Przemyślu. W Przemyślu w soborze metropolitalnym arcybiskup senior Jan Martyniak w formie prelekcji przypomniał o najważniejszych faktach związanych z „Hołodomorem”. Uroczystość żałobną uświetnił swoim śpiewem chór przemyskiego soboru metropolitalnego. Odbył się również występ uczniów z kompozycją wierszy i pieśni. W uroczystości udział wzięli m.in. biskupi greckokatoliccy, konsul generalny Ukrainy w Lublinie Artem Walach.

W Kętrzynie przewodniczący koła ZUwP Andrzej Sydor wygłosił referat do zebranych na uroczystości żałobnej poświęconej ofiarom „Hołodomoru”, a uczniowie z punktu nauczania języka ukraińskiego zaprezentowali program artystyczny; <https://nasze-slowo.pl/news/vshanuvaly-pamyat-zhertv-golodomoru>.

Również w giżyckiej cerkwi dzieci z punktu nauczania języka ukraińskiego zaprezentowały kompozycję poetycko-wokalną poświęconą tematyce Wielkiego Głodu oraz w Bartoszycach uczniowie szkoły im. Łesi Ukrainki;

<https://cerkiew.org/2022/11/26/%d1%83-%d0%bf%d0%b5%d1%80%d0%b5%d0%bc%d0%b8%d1%88%d0%bb%d1%96-%d0%bc%d0%be%d0%bb%d0%b8%d1%82%d0%b2%d0%be%d1%8e-%d0%b2%d1%88%d0%b0%d0%bd%d0%be%d0%b2%d0%b0%d0%bd%d0%be-%d0%bf%d0%b0%d0%bc%d1%8f-2/>.

Tradycyjnie odbyły się spotkania w miejscach spoczynku i internowania żołnierzy Semena Petlury, armii sojuszniczej Polski w wojnie z bolszewikami. Takie uroczystości odbyły się m.in. w Aleksandrowie Kujawskim (4 czerwca), Łańcucie (22 stycznia), Warszawie na Cmentarzu na Woli (22 stycznia i 14 sierpnia z okazji Akcji „Płomień Braterstwa”) czy w Przemyśle-Pikulicach (14 sierpnia – Akcja „Płomień Braterstwa”), gdzie 19 czerwca odbyła się tradycyjna panachida na cmentarzu z udziałem duchowieństwa delegacji władz wojewódzkich i marszałkowskich, konsulatu Ukrainy w Lublinie, działaczy społecznych; <https://nasze-slowo.pl/news/molytva-za-myr-ta-peremogu/>. Oprawę muzyczną zapewnił chór soboru metropolitalnego w Przemyśle. Odbyły się: składanie wieńców i kwiatów oraz okolicznościowe przemówienia. W spotkaniach angażowali się również przedstawiciele „Płastu” oraz potomkowie żołnierzy petlurowskich. W 2022 roku miały miejsce również uroczystości religijne i spotkania w miejscach związanych z historią Ukraińców z Polski, o czym wspomniano wyżej.

W okresie zimowo-świątecznym, tj. styczeń–luty oraz grudzień 2022 roku odbyły się różne spotkania noworoczne związane z tradycjami ukraińskimi. Należy pamiętać, że początek 2022 roku był jeszcze okresem, w którym warunki działalności dyktowała pandemia wirusa COVID-19:

- 6 stycznia przemyski ZUwP w ramach kolędowania online w warunkach pandemii opublikował nagranie kolędy w wykonaniu społeczności Ukraińców z Przemyśla (w nagraniu wzięło udział 49 osób): <https://www.facebook.com/narodnyj.dim/videos/1572376156455012/>;

- 14 stycznia w sali GOK w Baniach Mazurskich odbyło się spotkanie „małankowe” z kolędami oraz muzyczną oprawą zespołu „Harazd” z Gdańska;

- 15 stycznia w sali GOK w Baniach Mazurskich odbyło się spotkanie „małankowe” dla dzieci z kolędami i ukraińskimi jasełkami, tj. wertepem;

- 15 stycznia w siedzibie ZUwP w Słupsku odbyło się spotkanie „małankowe” ze wspólnym kolędowaniem;

- 1 lutego – koncert kolęd w wykonaniu zespołu „Switanok” z Lęborka w miejscowej cerkwi;

- 6 lutego w cerkwi w Słupsku odbyło się kolędowanie grup artystycznych; wystąpiły dzieci z punktu nauczania języka ukraińskiego i słupski zespół „Wyszywanka”;

- 6 lutego w cerkwi ojców bazylianów w Przemyśle odbył się koncert kolęd ukraińskich z Podkarpacia w wykonaniu zespołów „Krajka” i „Trio Wernyhora” z Sanoka. Koncert transmitowano na żywo: <https://www.facebook.com/narodnyj.dim/videos/625129458551149>;

<https://www.zycie.pl/informacje/artikul/34210,krajka-i-wernyhora-wspolnie-w-przemyskiej-cerkwii>;

- 11 grudnia w Narodnym Domu w Przemyśle odbyły się rodzinne warsztaty dotyczące wytwarzania ozdób choinkowych;

- 27 grudnia ZUwP w Przemyśle opublikował kolędowanie online w wykonaniu społeczności ukraińskiej Przemyśla oraz uchodźców z Ukrainy;

<https://www.facebook.com/watch/?v=490272486561255>.

W danym bloku odbyły się również tradycyjne wydarzenia cykliczne, bardzo ważne dla zachowania ukraińskiej tożsamości narodowej:

- 1) Ukraińskie Oblicza Ziemi Braniewskiej:

- a) 22 października odbyły się Ukraińskie Barwy Pogranicza. W ramach wydarzenia wystąpił zespół folk-rockowy „Słowianie” z Krakowa wykonujący przede wszystkim muzykę ukraińską, bard i pieśniarz Jurij Tokar, solistka Amelia Kuszała, Kapela Bandurzystek ze Lwowa. Odbyła się projek-

cja filmu dokumentalnego *Ukraino, gdzie są twoi synowie* oraz online spotkanie z reżyserem Pawłem Majstrenką (ze względu na wiek poborowy nie mógł opuścić Ukrainy). Zaprezentowano również reportaż o Ołenie Zełenskiej *First Lady* autorstwa Marii Stepan z TVP. W ramach wydarzenia otwarto wystawę malarską *Ukraińskie impresje*, na której pokazano obrazy na płótnie oraz dziecięce akwarele i rysunki – łącznie ponad 50 prac. Były one inspirowane motywami ukraińskimi i zostały wykonane przez starszych i młodszych twórców w pracowni Andrzeja Zielińskiego – kuratora wystawy. Pod kierownictwem Switłany Struń z Ukrainy odbyły się warsztaty sztuki dekoracyjnej *Kwiaty i symbole Ukrainy* dla dzieci i młodzieży. Uczestnicy mogli zapoznać się z ukraińską literaturą i prasą na przygotowanym stoisku;

<https://braniewo.com.pl/arttykul,ukrainskie-barwy-pogranicza-braniewo-2022-pogranicze-wielokulturowa-przestrlen,10167.html>;

b) 27 sierpnia odbyło się „Święto Urodzaju” na Stadionie Leśnym w Pieniężnie, czyli ukraińskie dożynki adresowane do różnych grup wiekowych społeczności ukraińskiej miasta i powiatu. Uroczystość rozpoczął modlitwą biskup greckokatolicki ks. Arkadiusz Trochanowski, który podziękował za pracę i trud nie tylko ukraińskim rolnikom. Odbyła się prezentacja rękodzieła ludowego (ozdoby i wyszywanki). Wystąpiły zespoły wykonujące repertuar ukraiński: solistka Amelia Kuształa, zespół wokalny „Stokrotka”, Tatiana Dydkowska, „Ukraiński Dity”, „Czesław Band”;

<https://gazetaolsztynska.pl/braniewo/860975,Swieto-urodzaju-w-Pienieznie-ZDJECIA.html>;

<https://powiat-braniewo.pl/swieto-urodzaju-w-pienieznie-4/>;

2) 2 lipca odbyła się „Etno Wędrówka – Magiczna Noc Kupały” w Krukłankach. Bardzo ważne wydarzenie organizowane na obszarach wiejskich, odległych od dużych ośrodków miejskich i przez to ubogich w całoroczną ofertę kulturalną. W ramach imprezy wystąpili: Zespół Pieśni i Tańca „Osławiany” z Mokrego, który wykonał również obrzęd kupalski, zespół „Hopak” z Olsztyna, „Ornament” z Bań Mazurskich, Igor Gajdasz z Węgorzewa. Dodatkowo wystąpiły zespoły „Budzewiaki” z Budzewa i „Bogdan i Akordeon” oraz trio „Altum” z Krukłanek;

https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid0247Q1e8i8pZMVHyAepLZDyjkTjATAntK7bTSgfrAcTXnqRHqghdiQ6tzeeeePGBVbsl&id=100028827917009;

3) 20 sierpnia w Koszalinie odbyły się „Spotkania Kultur”. Wydarzenie trwało jeden dzień i promowało mniejszości narodowe z regionu, a w szczególności ukraińską, która od lat jest liderem organizacyjnym tego przedsięwzięcia. Wystąpiły zespoły prezentujące repertuar ukraiński: „The Ukrainian Folk” z Olsztyna, chór „Majsternia Pisni” z Koszalina, trio wokalne „Metodija”, chór młodzieżowy „Intonacji” z Koszalina i młodzieżowy zespół wokalny (dodatkowo zespoły: kaszubski, romski i niemiecki). Publiczność miała okazję skosztowania ukraińskiego barszczu oraz zapoznać się z ukraińskimi wyszywankami – bardzo popularnym wyrobem ukraińskim;

<https://www.koszalin.pl/pl/news/xvii-spotkania-kultur-20082022-r>;

<https://ekoszalin.pl/arttykul/23563-XVII-Spotkania-Kultur-w-Koszalinie>;

4) 27–28 sierpnia w Szczecinie odbyły się Dni Kultury Ukraińskiej. Pierwszego dnia festiwalu na Zamku Książąt Pomorskich wystąpił Akademicki Zespół Pieśni i Tańca Gwardii Narodowej Ukrainy z Kijowa liczący ponad 100 osób. Drugiego dnia duet muzyki klasycznej „Anielskie Głosy” (Tetiana Bilczak – sopran i Rusłan Bilczak – tenor) wykonał repertuar ukraiński. Zaprezentowano wystawę fotografii *KIJÓW – ODESSA – LWÓW 2022, niecodzienna codzienność* o mieszkańcach tych miast w czasie wojny; <https://wszczecinie.pl/letnie-koncerty-plenerowe-dni-kultury-ukrainskiej,id-35807.html>;

5) 4 listopada w Stargardzie miało miejsce wydarzenie „Ukraińska Kultura”. W jego ramach odbył się wernisaż wystawy fotografii z ogarniętej wojną Ukrainy. Publiczność miała okazję spróbować kuchni ukraińskiej. Z koncertem wystąpiła rodzina księdza greckokatolickiego Rusłana Marciszaka, dziecięcy zespół taneczny „Namysto”, grupa wokalna „Ukraińskie Barwy”. Wydarzeniu, które odbyło się w Domu Kultury Kolejjarza towarzyszyły warsztaty tańca ukraińskiego. Można było obejrzeć wystawę fotograficzną Tetiany Kowtun i Romana Budzowskiego;

<https://stargardzka.pl/2022/11/07/byl-dzien-z-ukrainska-kultura-starosta-stalismy-sie-sobie-bliscy/>;

<https://24kurier.pl/aktualnosci/wiadomosci/dzien-ukrainskiej-kultury-w-domu-kultury-kolejarza-w-stargardzie/>;

6) 13 listopada w Legnicy odbyły się „Ukraińskie Klimaty”. W ramach wydarzenia wystąpiły artystki zarówno solo, jak i w duecie: Natalia Rewakowicz (fortepian) oraz Marta Boberska (sopran, Polska Opera Królewska); <https://legnica.naszemiasto.pl/piesni-polskie-i-ukrainskie-koncert-w-legnickiej-sali/ar/c13-9086219>;

7) 20 sierpnia na scenie GOKiP odbyły się XI Barwy Kultury Ukraińskiej w Baniach Mazurskich. W ramach inicjatywy wystąpili artyści wykonujący repertuar ukraiński: solistki i solista Amelia Kuszała, Marysia Prytuła, Igor Gajdasz, zespół „Hoyraky”, „Druzi”, „Kapela Susidojky”, Rodzina Muzyczenko, Ewa Rusyn, zespół folk-rockowy „Nadija”. Odbyła się degustacja kuchni ukraińskiej oraz wystawa fotografii o ukraińskim amatorskim ruchu artystycznym w regionie. Chętni mogli wziąć udział w warsztatach artystycznych;

<https://www.goldap.info/banie-mazurskie/30129-wkr%C3%B3tce-xi-barwy-kultury-ukrai%C5%84skiej>;

<https://powiatgoldap.pl/xi-barwy-kultury-ukrainskiej/>;

8) 1 i 2 października odbyły się „Koncerty Muzyki Cerkiewnej”. Festiwal od lat utrzymuje wysoki poziom artystyczny i jest jednym z najważniejszych wydarzeń mniejszości ukraińskiej w Polsce z bardzo bogatym programem. W jego ramach w świątyniach Giżycka, Węgorzewa, Wydmin, Bań Mazurskich, Wilkasów i Krukanek wystąpiły chóry z Polski i Ukrainy: Chór Parafii Greckokatolickiej z Węgorzewa, Chór „Akwarel” z Krukanek, kwartet „Lubystok” z Krzemieńca (Ukraina), Chór Muzyki Duchowej „Centrum Kultury i Wypoczynku” Rady Klevan (Ukraina), chór „Ojczyzna” ze Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” z Węgorzewa, Chór Cerkwi Greckokatolickiej Św. Jura z Jaworowa (Ukraina), Reprezentacyjny Chór Związku Ukraińców w Polsce „Żurawli”, Chór im. Jana Pawła II Parafii Rzymskokatolickiej z Wydmin, Chór Księży Ukraińskiej Cerkwi Prawosławnej z Dubna (Ukraina), chór „Comendo” Parafii Zaśnięcia Najświętszej Bogurodzicy oo. bazylianów (Warszawa), Chór Kameralny „Cantata” z Grodziska Mazowieckiego (Polska), chór „Kamerton” Oddziału Mazurskiego Związku Ukraińców w Polsce z Giżycka;

<https://gizycko.pl/xxi-miedzynarodowe-koncerty-muzyki-cerkiewnej/>.

Dodatkowo odbyły się inne cykliczne wydarzenia, które w naszej ocenie wypełniły lukę po niezrealizowanym elemencie w Pasłuku:

– 12 czerwca – „Popołudnie z Ukraińską Kulturą” w kinie „Pasja” w Iławie, w ramach którego odbyły się koncerty chóru „Żurawli”, zespołu „Słowiańska Dusza” z Gdańska, solistki Julii Demczuk z Ukrainy; <https://ukraincy.org.pl/popoludnie-z-kultura-ukrainska-w-ilawie/>;

– 25–26 czerwca – „Dni kultury ukraińskiej w Giżycku”, podczas których odbyła się konferencja z okazji 20-lecia współpracy Dubna i Giżycka, koncert z udziałem zespołu „Atmosfera” z Ukrainy, panel dyskusyjny *Ukraina w czasie wojny* z prezentacją reportażu o wojnie od 2014 roku oraz koncert zespołów wykonujących muzykę ukraińską: „Muzyky”, „Ot Vinta”. Swój program artystyczny zaprezentował Wydział Kultury Miasta Dubna.

Cały „Blok nr 3. Rocznic i wydarzenia cykliczne” był związany z pamięcią kolektywną naszej społeczności. Służył zarówno kultywowaniu pamięci o ważnych dla naszej mniejszości wydarzeniach i postaciach, jak i służy kontynuowaniu wydarzeń kulturalnych w różnych ośrodkach mniejszości ukraińskiej. Przedsięwzięcia realizowane w ramach bloku służyły jednocześnie dialogowi, pojednaniu i zrozumieniu między narodami.

5. Projekt „Chóry i zespoły”

Celem zadania były ochrona i zachowanie dziedzictwa kulturowego ukraińskiej mniejszości narodowej w Polsce poprzez działalność lokalnych zespołów artystycznych i chórów oraz podniesie-

nie poziomu artystycznego dzięki zapewnieniu regularnych prób, warsztatów i występów, a także promocja kultury ukraińskiej poprzez upowszechnianie twórczości chórów i zespołów artystycznych.

Projekt swym zasięgiem objął dwa chóry i 11 zespołów (instrumentalne, wokalne, taneczne) działające przy Ośrodkach Kultury Ukraińskiej w Polsce oraz przy szkołach z ukraińskim językiem nauczania.

Są to zarówno zespoły działające od wielu (nawet kilkudziesięciu) lat, jak i niedawno utworzone czy nowopowstające:

- 1) chór męski „Żurawli”;
  - 2) chór „Oberih” (Miastko);
  - 3) zespół „Widymo” (Sanok);
  - 4) Zespół Pieśni i Tańca „Oślawiany” (Mokre);
  - 5) zespół dziecięcy „Małyniaczok” (Mokre);
  - 6) zespół taneczny „Witrohon” (Biały Bór);
  - 7) zespół taneczny „Barwinok” (Bytów);
  - 8) Wokalny Zespół Dziecięcy „Suzirjaczko” (Olsztyn);
  - 9) zespół taneczny „Arkan” (Przemyśl);
  - 10) zespół instrumentalny „Weseli Bandurky” (Przemyśl);
  - 11) grupa wokalna „Krajka” (Przemyśl);
  - 12) zespół folkowy „Łem MY” (Komańcza);
  - 13) Ogólnopolski Zespół Ukraińskiego Tańca Ludowego „Studenty Tanciujut”.
- łącznie 366 artystów.

W ramach zadania wykonano następujące działania:

- I. bieżąca praca nad repertuarem, rozwój artystyczny członków grup i podnoszenie poziomu artystycznego chórów i zespołów, logistyczne zabezpieczenie prób i warsztatów,
- II. upowszechnianie twórczości zespołów,
- III. uzupełnienie garderoby scenicznej zespołów.

I. Bieżąca praca nad repertuarem i rozwój chórów i zespołów

Podejmowane działania polegały na organizacji prób, warsztatów oraz wyjazdów warsztatowych, pomocy w dostępie do nowego repertuaru, wsparcia instruktorskiego.

Utrzymanie działalności zespołów wymagało prowadzenia ciągłej pracy nad repertuarem oraz dokładania starań w kierunku utrzymania i podnoszenia poziomu artystycznego zespołów.

Jednym z najistotniejszych elementów rozwoju chórów i zespołów była organizacja w ciągu roku w różnych ośrodkach Polski regularnych zajęć – prób i warsztatów.

Próby zespołów odbywały się częściowo w siedzibach Ośrodków Kultury Ukraińskiej, np. zespołu „Krajka” w Przemyślu i Koszalinie, „Oślawian” w Mokrem, chóru „Oberih” w Miastku.

Zespoły działające przy szkołach z ukraińskim językiem nauczania, takie jak „Witrohon”, „Arkan”, „Weseli Bandurky” prowadziły zajęcia w szkołach.

Próby wymagały uwzględnienia specyfiki zespołów, ich poziomu, rodzaju wykonywanego repertuaru oraz specyfiki terytorialnej.

Chór „Żurawli” pracował według sprawdzonego schematu opanowania repertuaru: 1) praca indywidualna chórzystów (w miejscu ich zamieszkania) w oparciu o materiały i nuty dostarczone przez dyrygenta, 2) w formacie online z wykorzystaniem aplikacji zoom, 3) tzw. klucze, czyli 1–2-dniowe zloty połączone z występami na koncertach – w tym z udziałem akompaniarki.

Zajęcia z emisji głosu (praca z korepetytorem) przeprowadzono dla chóru „Żurawli” (17–18 grudnia w Gdańsku) i zespołu „Krajka” (21–24 maja).

Ważnym elementem rozwoju zespołów jest możliwość wspólnego koncertowania w kraju z amatorskimi i profesjonalnymi zespołami z Ukrainy, wspólne warsztaty oraz udział w przedsię-

wzięciach muzycznych i warsztatowych organizowanych w Ukrainie czy Polsce. Niestety w związku z inwazją rosyjską w 2022 roku zespoły nie realizowały wyjazdów do Ukrainy.

Istotną częścią działania było zarówno zabezpieczenie logistycznej obsługi prób (noclegi, wyżywienie, przejazdy, wynajem pomieszczeń), jak i zapewnienie chórzystom i zespołom materiałów – nut czy nagrań szkoleniowych.

II. Upowszechnianie twórczości zespołów

Spełnieniem działalności dzieci, młodzieży i dorosłych w zespołach artystycznych były możliwość prezentacji rezultatów pracy i nagrodzenia wysiłków włożonych podczas prób w trakcie występów na koncertach.

W 2022 roku zespoły zaprezentowały się publiczności występując m.in.:

- **chór męski „Żurawli”**

26 marca we Wrocławiu; 11 czerwca w katedrze greckokatolickiej w Olsztynie; 12 czerwca podczas XV Popołudnia z Kulturą Ukraińską w Iławie; 9 lipca w Przemyśle podczas koncertu Solidarności z Ukrainą; 1–2 października na XXI Międzynarodowych Koncertach Muzyki Cerkiewnej w Giżycku, Węgorzewie i Kruklankach; podczas koncertów w ramach jubileuszu 50-lecia działalności.

- **chór „Oberih” (Miastko)**

18 czerwca na „Koncercie Dziękczynnym dla miastczan”; 17 lipca w cerkwi w Miastku podczas uroczystości 75-lecia akcji „Wisła”.

- **zespół „Widymo” (Sanok)**

23 stycznia na Festiwalu Kolęd i Prawosławnych Hymnów Bożego Narodzenia w Stalowej Woli oraz Sandomierzu; 10 czerwca w gmachu Sejmu RP podczas konferencji *Uniwersytety ludowe wobec wyzwań współczesności* oraz w kinie „Luna” na koncercie charytatywnym „Wołajmy o pokój na Ukrainie”; 21 czerwca na „Nocy Świętojańskiej” w Rzeszowie; 2 lipca na wernisażu wystawy w Sanoku; 23 lipca na „Ekumenie – śpiew pieśni religijnych” w Ustrzykach Dolnych; 31 lipca na otwarciu Uniwersytetu Ludowego w Chocimowie; 6 sierpnia w Sanoku na „Jarmarku Ikon”; 7 sierpnia na XX Świącie Chleba w Ustrzykach Dolnych; 14 sierpnia na Świącie Kultury „Nad Osławą” w Mokrem; 10 września na Festiwalu Tygiel Kultury – Wschód Południa w Brzozowie oraz Festiwalu Kultury Polsko-Ukraińskiej w Łańcucie; 17 września podczas „Krośnianie krośnianom – warsztaty tradycji” w Regionalnym Centrum Kultury Pogranicza w Krośnie; 14 października na otwarciu Dobryńskiego Uniwersytetu Ludowego w Rypinie; 15 października w cerkwi w Krynicy Zdroju; 10 grudnia na koncercie kolęd w Etnocentrum Ziemi Krośnieńskiej.

- **Zespół Pieśni i Tańca „Osławiany” (Mokre)**

Działalność Zespołu Pieśni i Tańca „Osławiany” została opisana poniżej w sprawozdaniu z projektu „Jubileusz 50-lecia Ukraińskiego Chóru Męskiego «Żurawli» oraz Zespołu Pieśni i Tańca «Osławiany»”.

- **zespół dziecięcy „Małyniaczek” (Mokre)**

2 lipca na koncercie Nocy Świętojańskiej „Iwana Kupala” w Mokrem, 13–14 sierpnia na XXX Świącie Kultury „Nad Osławą”, 20 grudnia podczas Jasełek w Mokrem.

- **zespół taneczny „Witrohon” (Biały Bór)**

20 marca na koncercie charytatywnym dla Ukrainy w szczecineckim kinie „Wolność”, 7 maja na koncercie charytatywnym dla Ukrainy w Białoborskim Centrum Kultury, 14 maja na „Jarmarku Kresowym” w Szczecinku, na 54. Dziecięcym Festiwalu Kultury Ukraińskiej w Elblągu.

- **Wokalny Zespół Dziecięcy „Suzirjaczko” (Olsztyn)**

16 stycznia na koncercie kolęd w katedrze greckokatolickiej w Olsztynie, 4 czerwca podczas Dnia Mniejszości Narodowych w Olsztynie, 11–12 czerwca na 47. Festiwalu Ukraińskich Zespołów Dziecięcych w Koszalinie, 24 sierpnia na Dniu Niepodległości Ukrainy w Olsztynie, 2 października na Festynie Rękodzieła – Moc Dobra w Olsztynie, 26 listopada na uroczystościach 90. rocznicy Wielkiego Głodu w Ukrainie, 4 grudnia na XIX Przeglądzie Ukraińskiej Poezji Śpiewanej oraz Piosenki Autorskiej i Współczesnej w Olsztynie.

- **zespół taneczny „Arkan” (Przemyśl)**

11 czerwca na pikniku w przedszkolu integracyjnym „Pod Jaworem” w Przemyślu, 18 listopada w ZSO nr 2 im. M. Szaszkewicza z okazji Święta Jesieni (najmłodsza część zespołu – zerówka), 27 listopada podczas koncertu „Spotkania na Pograniczu” w Przemyślu.

- **zespół instrumentalny „Weseli Bandurky” (Przemyśl)**

19 stycznia – dla Świętego Mikołaja odwiedzającego szkołę, 22 czerwca w ZSO nr 2 im. M. Szaszkewicza z okazji zakończenia roku szkolnego, 18 września podczas wydarzenia „Kalina zaprasza” w Kalnikowie, 18 listopada w ZSO nr 2 im. M. Szaszkewicza z okazji Święta Jesieni, 21 grudnia z okazji końca 2022 roku w ZSO nr 2 im. M. Szaszkewicza.

- **grupa wokalna „Krajka” (Przemyśl)**

10 stycznia na koncercie „Wernyhora i Krajka z kolędą na pograniczu” w Studiu im. Lutosławskiego Polskiego Radia w Warszawie

(https://www.youtube.com/watch?reload=9&app=desktop&v=WHK007PNXA0&fbclid=IwAR3mOaPkQgmyMoGMio9MBt0KJPG1FiBLmqrMBQezi891ors_eWa4sp6Tab4),

18 stycznia wzięła udział w nagraniu do projektu edukacyjnego *Ekskursja cudowna w kolędy Podkarpacia*, 6 lutego podczas koncertu kolęd w cerkwi ojców bazylianów w Przemyślu, 20 kwietnia wzięła udział w nagraniu do challenge „Czerwona kałyna” w celu wsparcia medyków na polu walki w Ukrainie, 29 maja na koncercie „Wszystko co najlepsze dzieciom” w Studiu im. Lutosławskiego Polskiego Radia w Warszawie, 18 czerwca na festiwalu „Wianki w Turnickim” w Rybotyczach, 24 i 26 czerwca na festiwalu „Wszystkie Mazurki Świata” w Warszawie, 3 lipca w Żarnowie na zaproszenie Filharmonii Łódzkiej, 17 lipca na festiwalu „Muzyczne lato” na Placu Defilad w Warszawie, 2 sierpnia na Festiwalu Kresów w cerkwi w Lubaczowie, 18 września podczas wydarzenia „Kalina zaprasza” w Kalnikowie, 27 listopada na koncercie „Spotkania na Pograniczu” w Przemyślu.

- **zespół folkowy „Łem MY” (Komańcza)**

16 stycznia na Wieczorze z kolędą w Ośrodku Kultury w Szczawnem, 13 maja w Szczawnem podczas warsztatów kulinarnych „Z łemkowską nutą i smakiem”, 12 czerwca w Korczynie na XIX Przeglądzie Pieśni i Muzyki Ludowej (gdzie zajął pierwsze miejsce), 17 czerwca w Sanoku podczas Kręgu Kultury Łemkowskiej, 25 czerwca na 56. Festiwalu Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu Dolnym, 16 lipca na VIII Dniach Nowego Łupkowa, 7 sierpnia w Gminnym Ośrodku Kultury w Komańczy na XXV Spotkaniach Przygranicznych Polski i Słowacji, 14 sierpnia na XXX Święcie Kultury „Nad Osławą” w Mokrem.

- **Ogólnopolski Zespół Ukraińskiego Tańca Ludowego „Studenty Tanciujuť”**

2 sierpnia w Amfiteatrze Koszalińskim na koncercie z okazji Dnia Niepodległości Ukrainy „Ser-
cem z Ukrainą”, 16 sierpnia na XXX Święcie Kultury „Nad Ośławą” w Mokrem.

III. Uzupełnienie garderoby scenicznej:

Zespół taneczny „Studenty Tanciujuť” wyposażono (zaprojektowano i uszyto) w osiem kompletów damskich i osiem kompletów męskich strojów ludowych z regionu Polesia – do tańca poleskiego. W skład kompletu żeńskiego weszły: halka, koszula, fartuszek, spódnica, gorset, pas oraz wianek; w skład męskiego: spodnie, koszula, pas. Poprawa wizerunku scenicznego jest dla artystów motywacją do dalszej pracy nad podwyższaniem poziomu artystycznego, rozszerzeniem repertuaru tanecznego.

Również garderoba sceniczna obchodzącego jubileusz 50-lecia pracy artystycznej Zespołu Pieśni i Tańca „Ośławiany” z Mokrego została wzbogacona o 12 sztuk skórzanych huculskich pasów męskich oraz osiem toporków huculskich (ciupag, ukr. – *bartka*).

6. Jubileusz 50-lecia Ukraińskiego Chóru Męskiego „Żurawli” oraz Zespołu Pieśni i Tańca „Ośławiany”

Zadanie polegało na realizacji obchodów jubileuszu 50-lecia dwóch najstarszych zespołów mniejszości ukraińskiej w Polsce:

- A) Ukraińskiego Chóru Męskiego „Żurawli”,
- B) Zespołu Pieśni i Tańca „Ośławiany” z Mokrego.

Ad. A) W ramach jubileuszu 50-lecia działalności artystycznej chóru „Żurawli” zorganizowano dwa jubileuszowe koncerty ukraińskiej muzyki chóralnej w Filharmonii Krakowskiej (4 września) oraz koncert finałowy w Filharmonii Koszalińskiej (26 listopada).

Koncerty były uhonorowaniem wieloletniej pracy artystycznej oraz motywacją do dalszej pracy i rozwoju chóru, zwłaszcza dla młodego pokolenia. Chór „Żurawli” wykonuje klasyczne pieśni ukraińskie z różnych okresów na poziomie artystycznym zespołów profesjonalnych. Jego wpływ na zachowanie tożsamości mniejszości ukraińskiej w Polsce był ogromny, zaś obchody jubileuszowe 50-lecia zrealizowane na wysokim poziomie artystycznym z udziałem wielu znakomitych przedstawicieli Sejmu, władz lokalnych oraz duchowieństwa podniosły rangę zespołu i mają duże znaczenie dla umacniania tożsamości narodowej społeczności ukraińskiej w Polsce.

W koncercie finałowym wystąpili chórzyci zarówno obecnie śpiewający, jak i ci, którzy śpiewali na przestrzeni 50 lat, a także poprzedni dyrygenci i akompaniatorzy w ciągu 50-letniej działalności pracujący z chórem. Na zakończenie koncertu wszyscy chórzyci wspólnie razem wykonali utwór *Marsz hajdamaków* oraz hymn Ukrainy.

Po koncercie odbyło się spotkanie integracyjne z uroczystą kolacją dla wszystkich uczestników koncertu (wykonawcy, byli chórzyci, zaproszeni goście, osoby towarzyszące chórzystom; łącznie ok. 200 osób).

Dorobek chóru „Żurawli” jest ważny nie tylko dla społeczności ukraińskiej w Polsce, ale także wzmacnia poczucie pluralizmu kulturowego i społecznego w Polsce. Dlatego wcześniej przeprowadzono szeroką kampanię promocyjną (w Internecie, radiu, prasie, na billboardach) w Koszalinie oraz regionie koszalińskim, mającą na celu dotarcie do jak najszerszej grupy widzów, w tym również spoza mniejszości ukraińskiej. Dzięki temu wieloletni dorobek artystyczny wypracowany przez chór oraz ZUwP zaistniał w przestrzeni publicznej w regionie, co sprzyjało wzmocnieniu poczucia tożsamości ukraińskiej i budowaniu dobrosąsiedzkich relacji z innymi społecznościami.

Koncertowi finałowemu w Koszalinie towarzyszyła specjalnie przygotowana oprawa multimedialna (scenografia).

Ukraiński Chór Męski „Żurawli” został uhonorowany Dyplomem Uznania przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz tytułem „Narodowy wzorcowy zespół amatorski Ukrainy” nadanym przez Ministra Kultury Ukrainy.

W koncertach wystąpiło odpowiednio 37 i 45 chórzystów.

Wśród publiczności obu koncertów znalazły się władze samorządowe, hierarchowie i duchowieństwo wielu konfesji, przedstawiciele korpusu dyplomatycznego i konsularnego, konsule honorowi, działacze społeczni oraz parlamentarzyści.

Koncert finałowy został profesjonalnie zarejestrowany na wideo, a jego zapis dostępny jest dla szerokiej publiczności w Internecie: <https://www.youtube.com/watch?v=ckF4Ta9EZNs>.

Ad. B) 50-lecie działalności Zespołu Pieśni i Tańca „Oślawiany”

Zespół ten w 2022 roku obchodził jubileusz 50-lecia istnienia i działalności artystycznej. W związku z tym „Oślawiany” oprócz bieżącej działalności skupili się na przygotowaniu do koncertów jubileuszowych. Przygotowywania odbywały się w formie warsztatowej, pracowano nad scenariuszem koncertu galowego, opracowywano repertuar oraz aranżację muzyczną i taneczną całego programu jubileuszowego. Koncert galowy odbył się w ramach XXX Święta Kultury „Nad Oślawą” w Mokrem. Zespół wystąpił na XXXII Kermeszu Łemkowskim w Olchowcu – 22 maja, koncercie poświęconym twórczości Tarasa Szewczenki w Mokrem – 29 maja, podczas ETNO-WĘDRÓWKI Magiczna Noc Kupały w Kruklankach – 2 lipca, na 40. Watrze Łemkowskiej w Zdyni – 24 lipca, Festiwalu „Od Rusal do Jana” w Zydranowej – 31 lipca, Festiwalu Dziedzictwa Kresów w Horyńcu Zdrój – 6 sierpnia, XXX Święcie Kultury „Nad Oślawą” w Mokrem – 14 sierpnia, 46. Międzynarodowych Targach Sztuki Ludowej w Krakowie – 15 sierpnia, VII Festynie Dobroczynnym „W hołdzie prześladowanym chrześcijanom” w Rymanowie Zdroju – 28 sierpnia, VI Zjeździe dawnych mieszkańców i ich potomków ze wsi Trzcianiec i Grąziowa – 3 września, Festiwalu Kultury Polsko-Ukraińskiej w ramach Europejskich Dni Dziedzictwa w Łańcucie – 10 września, koncercie pieśni patriotycznych Czerwona Kałyna „Razem z Ukrajinoju do peremohy” – 27 listopada.

Zespół Pieśni i Tańca „Oślawiany” został uhonorowany Dyplomem Uznania przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz tytułem „Narodowy wzorcowy zespół amatorski Ukrainy” nadanym przez Ministra Kultury Ukrainy.

W ramach projektu został zrealizowany film *Ce my – Oślawiany (To my – Oślawianie)*, który w krótkiej miniaturze filmowej podsumowuje to, czym jest Zespół Pieśni i Tańca „Oślawiany” dziś. Jest zapisem stanu świadomości członków zespołu, dla których stał się on „drugą rodziną”, sposobem życia, pozwala rozwijać kulturę ludową i ją pokazywać, inspirować ludzi różnych pokoleń do pracy artystycznej, do pielęgnowania i przedstawiania ukraińskich tradycji i kultury regionu. Film zaraża pasją do zaangażowania w działalność amatorskiego zespołu ludowego, pokazuje też to, jak bardzo takie zaangażowanie motywuje zarówno samych członków, jak i całe środowisko, staje się sposobem na funkcjonowanie w społeczności lokalnej, ale także na poznawanie świata i innych kultur podczas licznych wyjazdów oraz koncertów zarówno w Polsce, jak i za granicą. Jak mówi jeden z artystów występujących w filmie: „Oślawianie to bycie w dobrym miejscu wśród dobrych ludzi”. Film został profesjonalnie przygotowany i opublikowany na fanpage zespołu 30 lipca 2022 roku; <https://www.facebook.com/search/top?q=os%C5%82awiany>.

2) Nagranie i wydanie płyty CD. Jubileusz 50-lecia był bodźcem do stworzenia nowego albumu *Z dawnego w przyszłe...* Album jest podsumowaniem 50-letniej działalności zespołu, tego wszystkiego, co narodziło się i ewoluowało w tym czasie. Płyta nawiązuje do każdej dekady pielęgnowanej przez zespół ludowej tradycji Karpat. To także odzwierciedlenie potrzeby pielęgnowania takich wartości jak język, obrzędowość, wiara i pamięć. Wyrosły na tym kolejne pokolenia „Oślawian”, które za cel obrały sobie uczestnictwo całym sobą w tej drodze tworzenia. Płyta jest swoistym przejściem od tego, co się wydarzyło, do tego, co będzie. Ukazało się na niej 14 ukraińskich pieśni ludowych z regionu Bojkowszczyzny i Łemkowszczyzny. Nagranie

zrealizowano w Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury i Sportu w Zagórz. Zostało ono zamasteryzowane w DTstudio. Album ukazał się w nakładzie 500 egzemplarzy.

7. Program Edukacji Dzieci i Młodzieży

Zadanie polegało na organizacji zajęć edukacyjnych w formie letnich obozów skautowych oraz warsztatów przybliżających kulturę ukraińską, sprzyjających zachowaniu tożsamości spuścizny kulturowej i językowej.

Przedsięwzięcia edukacyjne oraz z dziedziny aktywnego wypoczynku były przygotowane przez specjalistów, m.in. nauczycieli języka ukraińskiego, animatorów zajęć kulturalnych, wychowawców/instruktorów skautingu, w tym – w miarę możliwości – instruktorów z Ukrainy.

W ramach projektu odbyły się:

1) Letnie obozy Ukraińskiej Organizacji Skautowej w Polsce „Płast” – lipiec

Obozy „Płast” były organizowane we współpracy ze stowarzyszeniem Płast – Ukraińska Organizacja Skautowa w Polsce, które, podobnie jak harcerskie organizacje w Polsce, wykorzystuje skautową metodę w pracy z dziećmi i młodzieżą. Jest ona oparta na pracy w małych grupach i nakładająca na uczestników zadania i wyzwania, które mają na celu wykształcić w nich takie cechy jak: odpowiedzialność, liderstwo i umiejętności organizacyjne.

Bardzo ważnym aspektem obozów „Płast” było kultywowanie ukraińskiej tradycji i języka.

Dodatkowo rozwijane były indywidualne zdolności, umiejętność pracy w grupie, zaradność, umiejętność życia w przyrodzie i dbania o nią.

A. Obóz Nowactwa

Liczba uczestników – 29 (dzieci w wieku 6–11 lat) i siedem osób kadry.

Miejsce: Hańczowa (województwo małopolskie, pow. gorlicki, gm. Uście Gorlickie).

Czas trwania obozu: 7–16 lipca.

Obóz nosił nazwę „Strażnicy magicznego lasu”. Uczestnicy mieli zapewnione zakwaterowanie oraz całodzienne wyżywienie (przygotowywane na miejscu – stołówka).

Celami obozu były zaznajomienie dzieci z kulturą i przyrodą pięknych terenów Beskidu Niskiego, odszukanie u nich pasji do poznawania świata przy jednoczesnym szacunku do własnej historii, uświadomienie uczestników na temat potrzeby ochrony środowiska oraz zapoznanie uczestników z kulturą i historią Ukrainy.

Każdego dnia dzieci wykonywały zadania wzbogacające ich wiedzę przyrodniczo-geograficzną: posługiwanie się mapą i kompasem, sposobów ochrony środowiska i ogólnej wiedzy na temat przyrody itp. Ponadto uczestnicy wzbogacali swoje informacje o kulturze i historii Ukrainy: poznanie pieśni ludowych i części tradycyjnego stroju ukraińskiego.

Oprócz tradycyjnych skautowych zajęć (musztra, ognisko, gry terenowe) w planie zajęć obozowych znalazły się: zajęcia wokalne, przyrodniczo-geograficzne, plastyczne i rękodzielnicze, zajęcia i gry historyczne, sportowe, gry językowe, zabawy zręcznościowe, katecheza oraz wędrowki. Uczestnicy wzięli udział w wycieczce po „Miasteczku Galicyjskim” na terenie Muzeum Okręgowego w Nowym Sączu oraz zajęciach rekreacyjno-sportowych na pływalni.

B. Obóz Junactwa (stacjonarny – pod namiotami)

Liczba uczestników – 29 osób (12–17 lat) i sześć osób kadry.

Miejsce: Caryńskie (Harcerska Baza Obozowa „Nasiczne” – województwo podkarpackie, pow. bieszczadzki, gm. Lutowiska)

Czas trwania: 7–16 lipca

Uczestnicy mieli zapewnione zakwaterowanie oraz całodzienne wyżywienie w Bazie obozowej.

Obóz nosił nazwę „Mandry. 80 dni wokół świata”. Tematem przewodnim programu było poznawanie różnych krajów i kultur. Zrealizowano go poprzez tzw. dni tematyczne poświęcone różnym krajom. W programie znalazły się dni: japoński, meksykański, chiński, grecki, niemiecki, amerykański.

W harmonogramie zajęć znalazły się m.in.:

- szereg zajęć sportowych;
- gry zręcznościowe;
- zajęcia z historii Ukrainy i regionu;
- zajęcia z języka ukraińskiego;
- zajęcia z wiedzy przyrodniczo-geograficznej;
- zajęcia typu skautowego (musztra, ceremonie, pionierka, survival, majsterkowanie, pierwsza pomoc, kartografia, gry terenowe);
- śpiew;
- ogniska wieczorne;
- wędrowki.

Podczas obozu uczestnicy odbyli wycieczkę do sąsiednich miejscowości i odwiedzili „Zagrodę Żubra” w Muczmem. Obóz był także okazją do pieszych wędrówek po okolicznych górach oraz wielu wieczornych ognisk, którym towarzyszyły śpiewy i pogawędki. Wspaniała bieszczadzka przyroda oraz warunki bazy harcerskiej umożliwiły bezpieczne i ciekawe spędzenie czasu przez młodzież.

Obozy były wspaniałą okazją do zawarcia wielu nowych przyjaźni i znajomości oraz pogłębienia już istniejących. Ważne dla zachowania tożsamości i kultywowania języka jest to, że zajęcia były prowadzone w języku ukraińskim; dotyczy to również zajęć *stricto* skautowych (np. musztra, wiązanie węzłów). Uczestnicy obozów byli zachęceni do rozwijania swoich umiejętności z języka ukraińskiego za pomocą wysyłania listów poprzez „pocztę płastową”, konkursów językowych i nagród.

2) Edukacja kulturalna dzieci i młodzieży na Warmii i Mazurach (Elbląg, 24–25 września)

Zadaniem warsztatów edukacyjnych dla dzieci z Warmii i Mazur było zapoznanie uczestników z tradycją i kulturą ukraińską, tj. nauka pieśni ukraińskich, wirtualna podróż historyczno-kulturowa po Ukrainie, wykonywanie różną techniką regionalnego wzornictwa, nauka zachowań ekologicznych, zdobywanie wiedzy o kulturze i rzemiośle różnych regionów Ukrainy, a także wykonywanie wycinanek i malowanek intuicyjnych.

Na warsztatach zgromadzono dzieci z miejscowości: Pastęk, Lelkowo, Pieniężno, Zagaje, Godkowo, Nowica, Wilczęta, Młynary, Orneta, Słobity, Braniewo i Elbląg. W projekcie uczestniczyło 75 dzieci oraz sześciu nauczycieli języka ukraińskiego i religii.

W ramach projektu, oprócz ww. zajęć przygotowano dzieciom następujące zajęcia warsztatowe:

1. „Nauka w zabawie, jak i dlaczego sortować odpady”,
2. „Nauka śpiewu pieśni ukraińskich”,
3. „Historyczno-kulturowa podróż po Ukrainie – rękodzieło w różnych regionach”,
4. „Historia i kultura Huculszczyzny”.

8. Ogólnopolskie obchody 75. rocznicy akcji „Wiśła”

Celem projektu było upamiętnienie 75. rocznicy deportacji dokonanej przez władze komunistyczne PRL oraz diagnoza sytuacji społeczności ukraińskiej w Polsce 75 lat po tym wydarzeniu.

Główne uroczystości rocznicowe były zaplanowane na okres kwiecień–czerwiec 2022 roku, jednak ze względu na to, że w tym czasie wszystkie ośrodki ZUwP zajmowały się pomocą Ukrainie oraz uchodźcom wojennym (kulminacja fali uchodźców przypadła na kwiecień), zaplanowane działania zostały przełożone na okres późniejszy, a potem z części z nich zrezygnowano. Rada

Główna ZUwP uznała, że w czasie, gdy Polska i jej społeczeństwo udzielają tak potężnej pomocy Ukrainie i jej narodowi, przywoływanie deportacji 1947 roku może zostać uznane za nietaktowne.

W ramach przedmiotowego projektu zrealizowano działania będące częścią ogólnopolskich obchodów 75. rocznicy akcji „Wisła”. Były to następujące działania:

1. Uroczystości rocznicowe z nabożeństwem w miejscu dawnego Centralnego Obozu Pracy w Jaworznie (10 września 2022)

Na miejscu COP w Jaworznie, gdzie w 1947 roku dokonano zbrodni przeciwko ludzkości i zbrodni komunistycznej na niewinnie osadzonych deportowanych Ukraińcach, odbyły się uroczystości rocznicowe: uroczysta liturgia za ofiary obozu oraz deportacji z udziałem hierarchii Ukraińskiej Cerkwi greckokatolickiej w Polsce, licznie zebranego duchowieństwa oraz ok. 500 wiernych.

W uroczystościach wzięli udział posłowie na Sejm RP, przedstawiciele władz samorządowych, duchowieństwa, korpusu dyplomatycznego, członków rodzin byłych więźniów i ofiar obozu, uczniowie szkół z ukraińskim językiem nauczania, delegacje struktur ZUwP oraz organizacji ukraińskich w Polsce. Ze względu na wojnę w Ukrainie do Jaworzna nie przyjechała żadna delegacja z Ukrainy.

Podczas uroczystości obecni na wydarzeniu goście zwracali uwagę na obecny kontekst uroczystości, obecność Ukraińców w Jaworznie, ale w zupełnie innej niż w 1947 roku roli i kontekście oraz wsparciu, jakie dla walczącej Ukrainy i jej obywateli udziela dzisiejsze Jaworzno i cała Polska. Niezwykle wymownym było wręczenie dla przedstawicieli miasta Jaworzno dyplomów podziękowania od władz Mariupola, które otrzymały od miasta sześć autobusów komunikacji miejskiej do opieki nad uchodźcami z okupowanego miasta w centrach wsparcia w miastach Ukrainy. Była to niezwykle ilustracja zmiany wzajemnego postrzegania Polaków i Ukraińców.

Po uroczystościach religijnych w Młodzieżowym Domu Kultury im. Jaworzniaków odbyła się część artystyczna w wykonaniu amatorskiego Teatru „Powernennia” z Przemyśla, który zaprezentował poruszający spektakl o bieżącej tematyce wojennej *Dziewczęta ścinają warkocze*.

2. Wystawa „Ocalałe/Odrodzone – Depozyty pamięci”

Wystawa została zaprezentowana w Białym Borze 18 września 2022 roku podczas Święta Parafialnego Narodzenia Przenajświętszej Bogurodzicy.

W uroczystościach religijnych udział wzięło ok. 3000 osób, zaś wystawę obejrzało ok. 800 osób. Prezentacja wystawy miała miejsce w holu domu parafialnego w Białym Borze, który pełni funkcję centrum konferencyjnego oraz domu rekolekcyjnego.

Reportaż z wystawy pojawił się w programie zachodniopomorskiej telewizji regionalnej, której ekipa brała udział w uroczystościach w Białym Borze.

Kolekcja oryginalnych dawnych ukraińskich strojów ludowych z okresu do 1947 roku stanowi unikatową spuściznę kulturową mniejszości ukraińskiej w Polsce. Wystawa na stałe znajduje się w Przemyślu. Składa się na nią ok. 25 kompletnych strojów oraz pojedyncze elementy – koszule, spodnie, kamizelki, krajki. Kolekcja została zgromadzona przez Marię Tucką, która od lat zajmuje się zbieraniem oryginalnych strojów ludowych, aby uchronić bogactwo kultury ukraińskiej pogranicza od zapomnienia.

Podczas prezentacji wystawy jej kuratorka Maria Tucka opowiadała o kolekcji, historii konkretnych strojów, o miejscu i czasie ich powstania oraz o losach właścicieli. Była to niezwykle ilustracja losów osób deportowanych podczas akcji „Wisła”. Wystawa stała się okazją do obejrzenia na żywo bogatej i oryginalnej kolekcji rękodzieła z różnych regionów, z których wysiedlono ludność ukraińską. Posłużyła to kultywowaniu tradycji i zachęciła do bezpośredniego kontaktu zarówno z folklorem ukraińskim, jak i tradycją pogranicza, a także stała się niepowtarzalną lekcją historii społeczności ukraińskiej z Polski.

IV. DZIAŁALNOŚĆ ZUWP W ZWIĄZKU Z AGRESJĄ ROSJI NA UKRAINĘ

Od momentu agresji na Ukrainę społeczność ukraińska w Polsce, a zwłaszcza ZUWP i jego liderzy włączyli się niezwykle aktywnie w pomoc walczącej Ukrainie oraz uchodźcom wojennym.

Wszystkie jednostki organizacyjne ZUWP rozpoczęły natychmiast działania na rzecz pomocy, które przybrały różne formy:

- zbiórki pomocy humanitarnej dla obrońców Ukrainy (zakup umundurowania, wyposażenia wojskowego, sprzętu medycznego, apteczek, dronów, samochodów dla potrzeb wojska itp.),
- zbiórki pomocy humanitarnej dla mieszkańców, zwłaszcza dla dzieci i osób ze specjalnymi potrzebami,
- współpraca z władzami rządowymi i samorządowymi w organizacji pomocy dla walczącej Ukrainy,
- bezpośrednia pomoc dla uchodźców zarówno na granicy, jak i w miejscach ich rozlokowania,
- włączenie członków ZUWP w realizację bardzo licznych projektów skierowanych do uchodźców, finansowanych w ramach pomocy rządowej, projektów jednostek samorządu terytorialnego oraz międzynarodowych organizacji humanitarnych,
- specjalne akcje wsparcia dla Ukrainy w formie projektów *Razem pomagamy Ukrainie* oraz *Pomoc dla 110. Brygady Zbrojnych Sił Ukrainy im. Gen. Marka Bezruczki*,
- organizacja demonstracji, akcji protestu przeciwko polityce Rosji, akcji poparcia dla walczącej Ukrainy, akcji podziękowania Polsce za udzielaną pomoc, organizacja koncertów i działań artystycznych na wsparcie dla Ukrainy.

Skala udzielonej pomocy oraz stopień zaangażowania oraz poświęcenia członków jest trudny do oszacowania. Najbardziej spektakularnym przykładem wsparcia dla Ukrainy jest działalność oddziału przemyskiego ZUWP. Działalność ta została natychmiast zauważona i była wizytówką gościnności, jaką uchodźcy z Ukrainy dostają w Polsce.

1. Działania oddziału przemyskiego ZUWP

Członkowie i wolontariusze ZUWP już o godzinie 12. 24 lutego 2023 roku pojawili się na dworcu kolejowym w Przemyślu oraz na przejściach granicznych w Mościskach i Korczowej.

Głównym centrum koordynacji wsparcia stał się Narodnyj Dom w Przemyślu, w którym ciągle trwają prace remontowe. Pomimo tego znalazły tutaj swoje miejsce: centrum koordynacji wolontariuszy (w kulminacyjnym momencie było ich ok. 1000 osób), punkt informacyjny, siedziba Konsulatu Ukrainy, hostel, kuchnia, centrum pomocy psychologicznej, centrum pomocy dla dzieci.

Miejsce to było licznie odwiedzane przez polityków z Polski i wielu krajów, przez media i przedstawicieli międzynarodowych organizacji humanitarnych.

Działania realizowane w Przemyślu:

1. Pomoc tłumaczeniowa na przejściu granicznym w Medyce, w punkcie przyjmowania uchodźców („punkt przyjmowania”) w Medyce i Młynach, w Urzędzie Miasta Przemyśla oraz w kilku punktach pomocy noclegowej w Przemyślu (w ciągu pierwszych 10 tygodni).
2. Transfery i całodobowa pomoc inna (24 godziny na dobę, siedem dni w tygodniu) na stacji w Przemyślu (pomoc otrzymało ponad 800 tys. uchodźców).
3. Uruchomienie i zarządzanie bazą noclegową (pobyt do 48 godzin; z noclegów skorzystało ponad 12 tys. osób) w Domu Ukraińskim pod adresem ul. T. Kościuszki 5 w Przemyślu:
  - całodobowe wyżywienie,
  - dostęp do łazienek (WC, prysznic, pralka),
  - dyżury psychologów,
  - dyżury lekarzy,
  - sala dla dzieci,
  - wsparcie informacyjne,

- wsparcie w różnych sytuacjach życiowych (np. wsparcie tłumaczeniowe w sądzie lub w innych instytucjach).
- 4. Remont, adaptacja, uruchomienie i zarządzanie nowym punktem z miejscami noclegowymi, zlokalizowanym przy ul. Basztowej 13 (do 48 godzin pobytu; z pomocy skorzystało tu ponad 6300 uchodźców):
  - całodobowe wyżywienie,
  - dyżury psychologów,
  - dyżury lekarzy,
  - sala dla dzieci, pod opieką animatora,
  - wsparcie w różnych sytuacjach życiowych.Punkt przy ulicy Basztowej 13 nadal funkcjonuje.
- 5. Prowadzenie punktu pomocy przy peronie V stacji kolejowej w Przemyśle (kawa, herbata, woda, przekąski, dostęp do Internetu, ładowanie telefonów, udzielanie informacji – z pomocy tej skorzystało ponad 35 tys. uchodźców wojennych).
- 6. „Pokój dla matki z dzieckiem” na dworcu kolejowym w Przemyśle (z pomocy skorzystało ponad 7000 matek z dziećmi).
- 7. Wsparcie psychologiczne pracowników i wolontariuszy (kilka tysięcy konsultacji).
- 8. W 2022 roku – pomoc w prowadzeniu programu wsparcia finansowego – dystrybucja kart MPCA z pilną pomocą finansową.
- 9. Praca ogólnodostępnej sali prasowej dla dziennikarzy w okresie luty–maj 2022 roku.
- 10. Przygotowanie i dystrybucja materiałów ostrzegających przed molestowaniem, wyzyskiem, przemocą seksualną, handlem ludźmi. W szczególności kampania na facebook.com.
- 11. Ukraiński (Narodnyj) Dom realizował projekty szeregu donorów, m.in.: Avaaz, Danish Refugee Council, Fundacja dla Polski, Unia Europejska w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, Købmand Herman Sallings Fond, FUNDACJA ALIGHT, Stowarzyszenie Interwencji Prawnej, Oxfam GB, Polska Akcja Humanitarna, Prezydent Miasta Przemyśla, FUNDACIÓN ALIANZA POR LOS DERECHOS, LA IGUALDAD Y LA SOLIDARIDAD INTERNACIONAL – ALIANZA/ACTIONAID SPAIN, Terre des hommes Germany, CARE.

2. Akcja „Razem Pomóżmy Ukrainie!” – oddział szczeciński ZUwP

Oddział szczeciński kontynuował i rozwijał trwającą od 2014 roku akcję pomocy Ukrainie, która po 24 lutego 2022 roku nabrała trudnych do oszacowania wielkości, ponieważ oprócz realizacji pomocy za środki pochodzące z prowadzonej zbiórki publicznej, która pozwalała na wysyłanie do Ukrainy, przede wszystkim do jej obrońców, pomocy o wielomilionowej wartości, centrum ukraińskie w Szczecinie stało się hubem dla pomocy zagranicznej oraz pomocy pochodzącej od jednostek samorządu terytorialnego z regionu, wielu firm oraz osób fizycznych.

3. Projekt „Pomoc Ukrainie” ZG ZUwP

Ze środków zbiórki publicznej ogłoszonej przez Zarząd Główny oraz pomocy rzeczowej przekazanej ZUwP przez firmy i osoby fizyczne do Ukrainy została wysłana pomoc o wielomilionowej wartości składająca się z odzieży wojskowej, wyposażenia wojskowego (hełmy, lornetki, noktowizory, drony, kamizelki kuloodporne), obuwia wojskowego, sprzętu medycznego wysokiej wartości, opatrunków i leków oraz agregatów prądotwórczych, środków łączności i bezpośredniej pomocy finansowej.

ZG ZUwP realizował również projekt rejestracji uchodźców dla programu krótkoterminowej pomocy finansowej na rzecz Polskiej Akcji Humanitarnej.

4. Działania kół i oddziałów na rzecz pomocy Ukrainie

Bardzo aktywne w organizowaniu pomocy na dużą skalę były i są ośrodki w Stargardzie, Koszalinie, Łęborku, Gdańsku, Olsztynie, Wrocławiu, Giżycku, Elblągu, Krakowie. Ośrodki te realizowały

projekty Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, Urzędów Marszałkowskich i innych jednostek samorządów terytorialnych oraz organizacji pomocowych.

V. DZIAŁANIA INTERWENCYJNE

W ramach działalności interwencyjnej Zarząd Główny Związku Ukraińców w Polsce podejmował działania w sprawach przeciwdziałania mowie nienawiści w Internecie w postaci agresywnych ksenofobicznych wpisów na forach internetowych. Monitorowano m.in. wpisy na forach internetowych i portalach społecznościowych, we współpracy z prawnikiem opracowano oficjalne pisma i zawiadomienia do organów ścigania, a także odwołania do sądów różnych instancji. Przekazano również informacje do mediów odnośnie oceny ww. zjawisk.

W 2022 roku w ramach realizacji projektu finansowanego przez Fundację im. Stefana Batorego ZUWP opublikował raport *Dyskryminacja obywateli polskich narodowości ukraińskiej*, który zebrzał dane na temat działań dyskryminacyjnych w Polsce wobec członków ukraińskiej mniejszości narodowej do 2021 r. Zostały tam zebrane działania oraz regulacje prawne, które mają charakter dyskryminacyjny w takich dziedzinach, jak pielęgnowanie tożsamości i kultury, szkolnictwo, miejsca o znaczeniu historycznym dla mniejszości, groby i pochówki. Rosyjska agresja na Ukrainę była motywowana wieloma hasłami i zachowaniami, z którymi wcześniej ukraińska mniejszość narodowa w Polsce musiała walczyć. Świadczy to dobitnie o wspólnej ideologii antyukraińskiej, która żyje w środowiskach nacjonalistów rosyjskich oraz w polskich środowiskach antyukraińskich.

VII. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA

Związek Ukraińców w Polsce od lat jest wydawcą tygodnika w języku ukraińskim „Nasze Słowo” (wraz z dodatkiem dla dzieci „Switanok”), rocznika „Almanach Ukraiński” oraz książek w językach ukraińskim i polskim. Organizacja jest współwydawcą magazynu telewizyjnego „Telenowyny” emitowanego w Telewizji Regionalnej. ZUWP współpracuje również z rozgłośniami Polskiego Radia realizującymi audycje w języku ukraińskim oraz z rozgłośniami zainteresowanymi tematyką ukraińską. W 2022 roku kontynuowano projekty wydawnicze:

I. Wydawanie tygodnika „Nasze Słowo”

Czasopismo kontynuuje ponad 65-letnią tradycję relacjonowania i dokumentowania życia ukraińskiej mniejszości narodowej w Polsce. W czasopiśmie znalazły się informacje z życia społeczności ukraińskiej w formie wiadomości, reportaży, wywiadów, artykułów publicystycznych, relacji z wydarzeń oraz analiz. Tematyka obejmowała sprawy społeczne i historyczne, edukację, relacje polsko-ukraińskie, życie kulturalne społeczności lokalnych oraz współczesne wydarzenia w Ukrainie, problematykę związaną z obecnością kultury ukraińskiej w Polsce i innych krajach, a także relacje z wydarzeń religijnych.

W tygodniku znalazły się działy: kultura, wydarzenia (*Podiji*), *Hromadski wisti* (krótkie newsy z życia Ukraińców w Polsce), historia, reportaż, recenzje i przeglądy, *Ukrajina* (kronika najważniejszych wydarzeń w Ukrainie) oraz *Łemkiwska storinka* (Strona łemkowska) poświęcona aktualnym wydarzeniom i szeroko rozumianej aktywności kulturalnej i historii Łemków.

Na łamach tygodnika za pomocą różnorodnych materiałów i form dziennikarskich ukazywano elementy biografii i twórczości klasyków literatury ukraińskiej, działaczy społecznych, ludzi nauki związanych z terenem pogranicza polsko-ukraińskiego.

W ubiegłym roku tematyka tygodnika „Nasze Słowo” została w zdecydowanej mierze zdominowana przez wojnę w Ukrainie, której nowa faza rozpoczęła się 24 lutego 2022 roku inwazją na ukraińskie terytorium na niemal całej linii granicznej z Rosją. Tygodnik na bieżąco relacjonował

wydarzenia z frontu, terror armii rosyjskiej wobec cywilów, ostrzały rakietowe osiedli, szkół i szpitali oraz dynamicznie zmieniającą się sytuację międzynarodową w związku z agresją rosyjską. Wiele miejsca poświęcono obywatelom Ukrainy uciekającym z terenów objętych wojną, przedstawiając nie tylko historie pojedynczych osób, ale również ogólną sytuację osób uchodźczych w Polsce. Na łamach wydania opisywano organizacje humanitarne i pozarządowe udzielające pomocy, w tym informowano o inicjatywach pomocowych społeczności ukraińskiej w Polsce i programach rządowych wspierających obywateli Ukrainy.

W pierwszych miesiącach wojny tygodnik zamieszczał informacje o dostępnej pomocy dla osób uchodźczych głównie na terenie Polski. W kolejnych miesiącach konfliktu na łamach tygodnika zaczęły pojawiać się wywiady z ekspertami, historykami oraz naocznymi świadkami wojny.

Periodycznie – jako bezpłatny dodatek do tygodnika „Nasze Słowo” – ukazywał się „Switanok” (w formie dwumiesięcznika, sześć numerów). Prezentuje on kulturalną, artystyczną aktywność dzieci ukraińskich z Polski, ich talenty i hobby, projekty edukacyjne adresowane do dzieci oraz różne tematy z dziedzin interesujących dzieci w wieku szkolnym.

II. Wydanie rocznika „*Almanach Ukraiński*” 2023

W 2022 roku minęło 75 lat od jednego z najbardziej dramatycznych epizodów historii Ukraińców z Polski w XX wieku – akcji „Wisła”. „Almanach Ukraiński” 2023 część artykułów poświęcił właśnie temu zagadnieniu.

W roczniku, oprócz artykułów ukazujących to, jakie miejsce zajmuje akcja „Wisła” w ciągu wydarzeń z historii oraz stosunków polsko-ukraińskich, znalazły się także publikacje na temat postrzegania deportacji z 1947 roku przez młode pokolenia oraz obecności problematyki deportacji w Ukrainie.

Autorzy starali się odpowiedzieć na pytanie, na ile informacje na temat historii Ukraińców z pogranicza polsko-ukraińskiego i akcji „Wisła” są obecne w ukraińskich publikacjach historycznych, mediach oraz wśród mieszkańców poszczególnych regionów Ukrainy. Autorzy starali się również ukazać to, na ile władze ukraińskie są zainteresowane przywoływaniem tego wydarzenia w ramach realizowanej przez nie polityki historycznej (zob.: dr Andrij Kohut, *Od „Wisły” na „Zapad”: do dyskusji o korzeniach operacji deportacyjnych*; Wołodymyr Mołodij, *„Wisła”: operacja, której nie pamiętają Ukraińcy*; Jana Stempniewicz, *Aktualizacja tożsamości*).

W rubryce „Historia” doc. Iwan Choma porusza zagadnienia 105. rocznicy początku ukraińskiej rewolucji, utworzenia Ukraińskiej Republiki Ludowej ze stolicą w Kijowie, zmiany polityki władz w kwestii organizacji i funkcjonowania armii ukraińskiej, w tym opracowania i wdrożenia do wykorzystania nowego umundurowania (*Ukraińskie armie w dobie pierwszych walk narodowowyzwoleńczych w latach 1917–1921*).

W 2022 roku minęła 75. rocznica od wydania pierwszego numeru paryskiej „Kultury”. Ołeksandr Szewczenko w artykule *Doktryna dla przyszłości. Polska przeszłość i ukraińska przyszłość doktryny Giedroycia* ukazuje to, jak i na ile czasopismo wpływało na polsko-ukraińskie relacje na emigracji, jak autorzy z Polski i Ukrainy oceniają wkład czasopisma w budowanie podwalin współpracy polsko-ukraińskiej na początku lat 90. XX wieku, jakie miejsce zajmuje czasopismo w polskiej, a jakie w ukraińskiej historiografii.

Zgodnie z Uchwałą Rady Najwyższej Ukrainy rok 2022 został uznany za jubileuszowy rok obchodów 300. rocznicy urodzin wybitnego ukraińskiego filozofa Hryhorija Skoworody. Nowe spojrzenie i odczytanie artykułów oraz prac filozofa prezentuje artykuł dr. filozofii Stepana Iwanyka (*Łowił mnie, lecz nie złapał*).

W „Almanachu” nie mogło zabraknąć najaktualniejszej i najbardziej bolesnej kwestii – trwającej od 2014 roku wojny w Ukrainie – szczególnie po 24 lutego 2022 roku, kiedy w pełnej skali nastąpiły wtargnięcie armii rosyjskiej i agresja na terytorium całej Ukrainy. Nową rzeczywistość i związane z nią procesy, takie jak fala uchodźstwa, ale także europejska solidarność, otwartość społeczeństwa polskiego i obecność w kulturze opisują dr Dariusz Materniak, dr Jakub Olchowski, Julia Łaszczuk i Maksym Karpowец.

VIII. PROJEKT TRANSGRANICZNY „SCENA GALICYJSKA – NASZA WSPÓLNA HISTORIA”

Związek Ukraińców w Polsce w partnerstwie z Fundacją Dom Ukraiński w Przemyślu, Fundacją Pomocy Polakom na Wschodzie, Religijną Misją „Caritas-Spes” Archidiecezji Rzymskokatolickiej we Lwowie i Centrum Kultury Polskiej i Dialogu Europejskiego w Iwano-Frankowsku realizuje projekt *Scena Galicyjska – nasza wspólna historia. Promocja kultury ukraińskiej i kultury polskiej w ramach współpracy Ośrodka Promocji Kultury Polskiej we Lwowie oraz Domu Ukraińskiego w Przemyślu*, który jest realizowany w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska–Białoruś–Ukraina 2014–2020. Projekt w 90% jest finansowany ze środków Unii Europejskiej. W jego ramach prowadzony jest remont Domu Ukraińskiego w Przemyślu (drugie piętro i poddasze), we Lwowie remontowany jest budynek do zaadaptowania na potrzeby Centrum Promocji Kultury Polskiej. Oprócz działań infrastrukturalnych realizowane będą również tzw. działania miękkie (szkolenie, strony www, kioski informacyjne itd.).

Pomimo granic na przestrzeni lat region Galicji, w tym Lwów i Przemyśl, wykształcił swój niepowtarzalny, wielokulturowy, specyficzny charakter. Jednakże różne wydarzenia historyczne, przesiedlenia, deportacje, żelazna kurtyna oraz system totalitarny skutecznie wyeliminowały dialog kulturowy w regionie. Niemniej jednak mniejszości narodowe pozostały w tych dwóch państwach – mniejszość polska w Ukrainie, ukraińska – w Polsce. Grupy te ciągle pielęgnują swoje tradycje tworząc mozaikę kulturową regionu i podtrzymują tożsamość narodową, chociaż ich działalność nie jest odpowiednio eksponowana i promowana. Celem projektu *Scena Galicyjska* jest promocja kultur mniejszości narodowych – polskiej we Lwowie i ukraińskiej w Przemyślu – poprzez utworzenie w obu miastach centrów kulturalnych dla mniejszości narodowych, które będą koncentrować się na systematycznej promocji kultur mniejszości narodowych w regionie. Oprócz partnerów i członków mniejszości narodowych beneficjentami projektu będą całe społeczności regionów i państw (Polski i Ukrainy).

30 czerwca 2023 roku

Zarząd Główny Związku Ukraińców w Polsce

ZWIĄZEK UKRAIŃCÓW W POLSCE
ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa
Tel. 22 679-96-77 Fax 22 679-96-95
NIP: 524-10-15-276
REGON: 006219395

PREZES ZWIĄZKU

Mirosław Skórka

Sekretarz Zarządu Głównego

Mirosław Kupicz